

LAPINLAHDEN KUNTA

Talousarvio 2023

Taloussuunnitelma 2023 – 2025

LAPINLAHTI

Sisällysluettelo

1	Kunnanjohtajan katsaus	5
2	Vuoden 2023 talousarvion ja vv 2024-2025 taloussuunnitelman yleiset perusteet.....	6
2.1	Yleinen taloudellinen kehitys	6
2.2	Kuntatalous vuosina 2023–2025	6
2.3	Lapinlahden kunnan vuoden 2023 talousarvion yleiset perusteet	7
2.4	Konserniohjaus talousarviossa	8
2.5	Talousarvion hyväksyminen ja sitovuustaso	9
2.6	Tuloslaskelmaosa.....	9
2.7	Talouden tasapainottaminen	13
3	Strategia.....	14
3.1	Tahtotila.....	14
3.2	Arvot	14
3.3	Strategiset kärkitavoitteet.....	14
3.3.1	Lapinlahti on visionäärinen ja tekevä kunta	14
3.3.2	Palvelemme intohimoisesti	15
3.3.3	Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä.....	15
3.3.4	Olemme yritysten kanssa samalla puolella	15
3.3.5	Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla	16
4	Riskit ja riskienhallinta.....	16
4.1	Strategiset riskit.....	16
4.2	Taloudelliset riskit.....	17
4.3	Toiminnalliset riskit	18
4.4	Vahinkoriskit	19
4.5	Riskien ja riskienhallinnan raportointi.....	19
5	Käyttötalous lautakunnittain	19
5.1	Keskusvaalilautakunta	19
5.1.1	Toimintasuunnitelma	20
5.2	Tarkastuslautakunta	20
5.2.1	Toimintasuunnitelma	20
5.3	Kunnanhallitus	21
5.3.1	Tuloarvio ja määrärahat	21
5.3.2	Rakenne	21
5.3.3	Henkilöstö.....	21
5.3.4	Yleishallinto	22
5.3.5	Kehittämispalvelut.....	22
5.3.6	Työllistämispalvelut.....	23

5.3.7	Projektit	24
5.4	Palvelulautakunta	33
5.4.1	Tuloarviot ja määrärahat sivistysosaston alainen toiminta.....	33
5.4.2	Henkilöstö.....	34
5.4.3	Toimintasuunnitelma sivistysosasto.....	35
5.4.4	Toimintasuunnitelmat tulosalueittain.....	37
5.5	Tekninen- ja ympäristölautakunta.....	50
5.5.1	Tuloarvio ja määrärahat teknisen osaston alainen toiminta.....	50
5.5.2	Henkilöstö.....	51
5.5.3	Toimintasuunnitelma tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut.....	52
5.5.4	Toimintasuunnitelmat tulosyksiköittäin.....	52
6	INVESTOINTIOSA	62
6.1	Investoinnit sitovuustasolla.....	63
7	Talousarvio ehdotus osastoittain	64
7.1	Talousarvioehdotus osastoittain	64
7.2	Tuloslaskelma (ulkoinen) ja tunnusluvut 2023–2025.....	65
7.3	Rahoituslaskelma ja tunnusluvut 2023–2025	66
8	Liitteet.....	67
8.1	Investoinnit hankkeittain.....	68
8.2	Organisaatiokaavio ja talousarviorakenne 1.1.2023	69
1	Kunnanjohtajan katsaus	5
2	Vuoden 2023 talousarvion ja vv 2024-2025 taloussuunnitelman yleiset perusteet.....	6
2.1	Yleinen taloudellinen kehitys	6
2.2	Kuntatalous vuosina 2023–2025	6
2.3	Lapinlahden kunnan vuoden 2023 talousarvion yleiset perusteet	7
2.4	Konserniohjaus talousarviossa	8
2.5	Talousarvion hyväksyminen ja sitovuustaso	9
2.6	Tuloslaskelmaosa.....	9
2.7	Talouden tasapainottaminen	13
3	Strategia.....	14
3.1	Tahtotila.....	14
3.2	Arvot	14
3.3	Strategiset kärkitavoitteet.....	14
3.3.1	Lapinlahti on visionäärinen ja tekevä kunta.....	14
3.3.2	Palvelemme intohimoisesti	15
3.3.3	Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä.....	15

3.3.4	Olemme yritysten kanssa samalla puolella	15
3.3.5	Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla	16
4	Riskit ja riskienhallinta	16
4.1	Strategiset riskit	16
4.2	Taloudelliset riskit	17
4.3	Toiminnalliset riskit	18
4.4	Vahinkoriskit	19
4.5	Riskien ja riskienhallinnan raportointi	19
5	Käyttötalous lautakunnittain	19
5.1	Keskusvaalilautakunta	19
5.1.1	Toimintasuunnitelma	20
5.2	Tarkastuslautakunta	20
5.2.1	Toimintasuunnitelma	20
5.3	Kunnanhallitus	21
5.3.1	Tuloarvio ja määrärahat	21
5.3.2	Rakenne	21
5.3.3	Henkilöstö	21
5.3.4	Yleishallinto	22
5.3.4.1	Toimintasuunnitelma	22
5.3.5	Kehittämispalvelut	22
5.3.5.1	Toimintasuunnitelma	23
5.3.6	Työllistämispalvelut	23
5.3.6.1	Toimintasuunnitelma	23
5.3.7	Projektit	24
5.3.7.1	Toimintasuunnitelma	24
5.4	Palvelulautakunta	33
5.4.1	Tuloarviot ja määrärahat sivistysosaston alainen toiminta	33
5.4.2	Henkilöstö	34
5.4.3	Toimintasuunnitelma sivistysosasto	35
5.4.4	Toimintasuunnitelmat tulosalueittain	37
5.4.4.1	Perusopetus	37
5.4.4.2	Lukio	37
5.4.4.3	Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	38
5.4.4.4	Varhaiskasvatus	39
5.4.4.5	Tukipalvelut	40
5.5	Tekninen- ja ympäristölautakunta	50
5.5.1	Tuloarvio ja määrärahat teknisen osaston alainen toiminta	50
5.5.2	Henkilöstö	51

5.5.3	Toimintasuunnitelma tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut.....	52
5.5.4	Toimintasuunnitelmat tulosyksiköittäin.....	52
5.5.4.1	Tekninen toimi.....	52
5.5.4.2	Liikenneväylät ja yleiset alueet.....	52
5.5.4.3	Kiinteistökeskus.....	53
5.5.4.4	Liikuntatoimi.....	54
5.5.4.5	Rakennusvalvonta.....	55
5.5.4.6	Ympäristönsuojelu.....	55
6	INVESTOINTIOSA.....	62
6.1	Investoinnit sitovuustasolla.....	63
7	Talousarvio ehdotus osastoittain.....	64
7.1	Talousarvioehdotus osastoittain.....	64
7.2	Tuloslaskelma (ulkoinen) ja tunnusluvut 2023–2025.....	65
7.3	Rahoituslaskelma ja tunnusluvut 2023–2025.....	66
8	Liitteet.....	67
8.1	Investoinnit hankkeittain.....	68
8.2	Organisaatiokaavio ja talousarviorakenne 1.1.2023.....	69

1 Kunnanjohtajan katsaus

Uuden äärellä

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu kunnan palvelukokonaisuuden osalta täysin erilaisesta lähtökohdasta, kuin aikaisempina vuosina. Tämä johtuu siitä, että ensi vuoden alussa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta toimintansa aloittaville 21 hyvinvointialueelle. Meillä Lapinlahdella nämä palvelut siirtyvät Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.

Edellä mainitsemani muutos on Lapinlahden kuntaorganisaation toiminnan ja talouden näkökulmasta valtava. Muutoksen yhteydessä kunnan taloudellisesta volyyymista siirtyy hyvinvointialueelle, toimintakatteella mitattuna, noin 45 M€:n kokonaisuus. Samalla kunnan henkilöstömäärä vähenee noin 400 henkilöllä. Lapinlahden kunta on varautunut uuteen tilanteeseen vuoden 2022 aikana mm. talous- ja palkkahallinnon, työterveyshuollon ja ravitsemuspalvelujen uudelleenjärjestelyillä.

Muutokseen on varauduttu myös uudistetun kuntastrategian kautta. Kuluvan vuoden kesäkuussa kunnanvaltuuston päättämän strategian visio on ”Lapinlahti – intohimona asua ja yrittää”. Lapinlahden kunnan tahtotilana on olla hyvän elämän mahdollistaja ja houkutteleva elinympäristö kodille ja yrityksille. Tämä tahtotila toteutuu panostamalla uudessakin tilanteessa kunnan peruspalveluihin, hyvinvointia edistävään yhteistyöhön ja kaikenlaisen elinkeinotoiminnan kehittymiseen. Tähtäämme toiminnallamme myös siihen, että jatkossa kuntalaiset osallistuvat entistä aktiivisemmin yhteisönsä sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön kehittämiseen. Elinkeinosektorin osalta haemme eri sidosryhmien kanssa yhteistyömalleja olevan ja uuden yritystoiminnan menestymisen mahdollistamiseksi. Uusi strategia on sisällytetty toimenpiteiden kautta tähän talousarviokirjaan. Myös konserniyhtiöt ovat määrittäneet tavoitteitaan kunnan uuden strategian mukaisesti

Vuoden 2023 talousarviossa kunnan toimintakate on 20,81 M€, vuosikate 4,21 M€ ja poistot 3,55 M€, jolloin tulos muodostuu 0,67 M€ ylijäämäiseksi. Epävarma geopoliittinen tilanne nostaa monelta osin vuoden 2023 kuluja. Pelkästään sähkön ja lämmityksen menolisäykset ovat kuluvaan vuoteen verrattuna noin 0,4 M€. Kustannusten nousu on suurta lähes kaikissa energiasidonnaisissa palveluissa. Investointien nettosumma talousarviossa on hieman alle 3 M€.

Ennakoitu talouskasvun heikkeneminen sekä hyvinvointialueiden perustamiseen liittyvä valtionosuusuudistus aiheuttavat painetta talouden tasapainottamiseen vuodesta 2023 eteenpäin. Tämä tarkoittaa sitä, että mm. palveluverkko tulee käydä perusteellisesti läpi jo tulevan vuoden aikana. Myös velkaantumisen hallinnan merkitys korostuu entisestään korkojen noustessa. Kunnan tuleekin olla tarkkana, mitä hankkeita jatkossa toteutetaan ja kuinka rahavaroja ohjataan kunnan asukkaiden parhaaksi.

Kiitän koko kuntakonsernia talousarviovalmistelusta tässä poikkeuksellisessa ja suurten muutosten ajassa.

Janne Airaksinen
kunnanjohtaja

2 Vuoden 2023 talousarvion ja vv 2024-2025 taloussuunnitelman yleiset perusteet

2.1 Yleinen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön taloudellisen katsauksen (syksy 2022) mukaan talouden kasvu hidastuu merkittävästi ensi vuotta kohti kuljettaessa. Edessä on seisahtuvan kasvun vaihe, eikä talouden ajautumista taantumaan voi sulkea pois. Epävarmuus, pula energiasta, nopea inflaatio, rapautuva ostovoima ja nousevat korot leikkaavat kulutuksen ja investointien kasvua kaikkialla

Bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan Suomessa 1,7 % v. 2022. Alkuvuonna talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna enemmän kuin vielä kesällä ennakoitiin. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin v. 2023. Myös hyödykkeiden ja energian hintojen nousu on jatkunut kesällä arvioitua nopeampana. Kuluttajahintojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi loppuvuodesta ja vuoden 2023 alkupuolella. Vuosina 2024–2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, noin 1,4 % vuosittain.

Niukka talouskasvu vähentää työvoiman kysyntää ja työllisten määrä supistuu hieman v. 2023. Työllisyyden kääntyminen laskuun lisää työttömyyttä etenkin jalostustoimialoilla, ja työttömyysasteen ennakoidaan kohoavan hieman tästä vuodesta. Talouden kasvun elpyminen lisää työllisten määrää v. 2024, varsinkin palvelutoimialoilla. Työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin v. 2024, osin koska työkäinen väestö supistuu.

Julkinen talous jatkaa vahvistumista tänä vuonna ripeän verotulojen kasvun sekä koronaepidemian vuoksi tehtyjen tukitoimien pienentymisen siivittämänä. Ensi vuonna alijäämä alkaa kasvaa uudelleen, kun talouden kasvu hidastuu ja työllisyys heikkenee. Julkinen talous pysyy rakenteellisesti alijäämäisenä tulevat vuodet ja julkisessa taloudessa on pidemmällä aikavälillä kestävyysvaje.

Paikallishallinnon rakenne muuttuu vuoden 2023 alusta lukien hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Kuntahallinto jää uudistuksen jälkeenkkin alijäämäiseksi menojen kasvaessa mm. henkilöstökustannusten ja investointipaineiden vuoksi tuloja hieman nopeammin.

2.2 Kuntatalous vuosina 2023–2025

Kuntatalous on syksyllä 2022 historiallisen suuren mullistuksen edessä, kun sote- ja pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaville hyvinvointialueille. Suuressa kuvassa uudistus puolittaa kuntatalouden, mikä merkitsee kuntatalouden ennusteessa juoksevien menojen ja tulojen rajua pienentymistä vuonna 2023.

Kuntatalouden kehitysarvio on lähivuosien osalta hyvin positiivinen, sillä myös vuotta 2023 vahvistaa noin 1,2 miljardin euron suuruiseksi arvioitu kertaluonteinen verohäntä. Se syntyy, kun osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilitetään vuodelle 2023 vanhojen veroprosenttien ja jako-osuuksien mukaan.

Euromääräisesti isojen sote-rahavirtojen varjoon jää myös lukuisia muita kuntien talouteen vuonna 2023 vaikuttavia päätöksiä, kuten varhaiskasvatusmaksujen alennus ja sen kompensointi sekä Ukrainasta tulevien lasten varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen valmistavaan opetukseen kohdistuvat tukimäärärahat.

Pidemmällä aikavälillä kuntataloudessakin taloustilanne näyttäytyy kuluvaan vuoteen huomattavasti matalampana verokehityksenä sekä muita sektoreita korkeampina kustannuksina. Päittäjien kannattaakin suunnata katseet vuoteen 2024 ja siitä eteenpäin, jotta kuntatalouden todellisen tilan näkee tarkemmin. Tosin sinnekin on odotettavissa jälleen talousennustetta heilauttavia uudistuksia, kun kuntien järjestämistä vastuuta TE-palveluissa vahvistetaan. Elämme todellisia kuntatalouden ruuhkavuosia.

2.3 Lapinlahden kunnan vuoden 2023 talousarvion yleiset perusteet

Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa merkittävästi Lapinlahden kunnan talouteen ja toimintaa vuoden 2023 alusta lukien. Uudistuksen myötä kunnan talousarviosta poistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menot. Kun sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille, on kuntien tuloja vastaavasti siirrettävä valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueen toimintaa. Rahoituksen siirto toteutetaan vähentämällä kunnilta valtionosuuksia, kunnallisveroa ja osuutta yhteisöveron tuotosta. Valtionosuudet vähenevät kolmanneksen ja verotulot noin puoleen vuoden 2022 tasosta.

Kunnan talouden liikkumavara on kapea siitä huolimatta, vaikka merkittävä palvelukokonaisuus siirtyy Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueelta saatavat sote-kiinteistöjen vuokratulot kasvattavat kunnan toimintatuloja seuraavien kolmen vuoden aikana ja näin ollen vahvistavat väliaikaisesti tulopohjaa. Kiinteistöihin kohdistuvat käyttökustannukset, poistot ja lainat sen sijaan jäävät kuntaan. Koulukeskukseen kohdistuneet investoinnit ovat kasvattaneet poistojen määrää. Osittain siihen kohdistuvat investoinnit ovat vielä kesken. Poistojen kasvu sekä yleinen kustannustason ja korkojen nousu tuovat paineita menojen kasvuun tulevina vuosina.

Vuoden 2021 tilinpäätöksen jälkeen taseessa on ylijäämää 1,78 milj. euroa. Viimeisimmän ennusteen mukaan vuoden 2022 tilinpäätös on noin 0,9 milj. € alijäämäinen.

Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 22.8.2022 talousarvion valmistelun pohjaksi raamin, jonka tulos oli ylijäämäinen 815 000 €. Raamin valmistelussa otettiin huomioon henkilöstömenojen kasvu (1,8 %) ja osastokohtaisessa raamissa huomioitiin mm. varaus energiahinnan nousuun, kiinteistöalkun C mukaisiin toimenpiteisiin, ateriapalvelujen ostoon (ulkoinen meno v 2023) sekä AV-laitteisiin sekä tietokonehankintoihin luokille 1,4 ja 7. Muutoin raamin valmistelussa huomioitiin kuluvaan vuoden talousarvio ja tämänhetkinen tilinpäätösennuste sekä hyvinvointialueuudistuksen muutokset.

Lapinlahden kunnan työttömyysaste oli syyskuussa 8,3 %, kun vastaavana aikana viime vuonna (2021) työttömyysaste oli 10,1 %. Pohjois-Savon työttömyysaste oli elokuussa 8,7 %. Syyskuussa -22 pitkäaikaistyöttömiä oli 135. Lapinlahdella oli Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2020 yhteensä 2846 työpaikkaa. Työpaikkojen omavaraisuusaste oli 81,1 %.

Vuoden 2022 aikana Lapinlahden kunnan väkiluku on vähentynyt syyskuun ennakkotietojen mukaan 99 henkilöä. Ennakkoväkiluku 30.9.2022 on 9148 henkilöä.

Koko maakunnan väkiluku laski 403 asukkaalla tammi-syyskuussa. Vuonna 2021 väkiluku kasvoi tammi-syyskuussa 391 henkilöllä. Maakunta sai muuttovoittoa muualta Suomesta 123 henkeä (vuosi sitten voitto 677 henkeä). Ulkomailta Pohjois-Savo sai muuttovoittoa 495 henkilön verran. Kuopion seutu on ainoa väestöään lisäävä seutu.

Osastojen tuli valmistella vuoden 2023 talousarvioesitykset 24.10.2022 mennessä. Esitykset perustuivat kunnanhallituksen lautakunnille asettamaan raamiin. Raamin alittivat hallintokeskus 0,2 milj. eurolla ja

ympäristölautakunta 54 200 eurolla. Raamin ylittivät sivistysosasto noin 0,3 milj. eurolla ja tekninen lautakunta 0,4 milj. eurolla.

Vuoden 2023 talousarvio on ylijäämäinen 665 070 euroa. Toimintamenot vähenevät 62 % eli 43,2 milj. € ja toimintatulot vähenevät 22,3 % eli 1,7 milj. € verrattuna vuoden 2022 talousarvioon. Nettomenoissa on vähennystä 66,6 %.

2.4 Konserniohjaus talousarviossa

Lapinlahden kuntakonserniin kuuluu kuusi tytäryhtiötä. Lapinlahden Kaskihovi Oy (100 % kunnan omistusosuus), Lapinlahden Vesi Oy (100 %), Viitostien Ykköstilat Oy (100 %), Asunto Oy Lapinlahden Koivukuja (61,60 %), Kiinteistö Oy Lapinlahden Virastokeskus (61,38 %) ja Kiinteistö Oy Varpakulma (55,8 %). Konserniohje on hyväksytty valtuustossa.

Kuntalain (14 §) mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kunta asettaa Lapinlahden Kaskihovi Oy:lle, Lapinlahden Vesi Oy:lle ja Viitostien Ykköstilat Oy:lle seuraavat tavoitteet talousarviovuodelle:

Lapinlahden Kaskihovi Oy

1. Yhtiön on huolehdittava riittävästä vuokra-asuntotarjonnasta koko Lapinlahden kunnan alueella, ja siten, ettei esim. kuntaan työhön tuleville ole syytä olla muuttamatta paikakunnalle sopivan asunnon puuttumisen vuoksi.
2. Asuntojen vuokrausaste on tavoitteena säilyttää lähellä 100 % tasoa. Talouden ja rakennuskannan peruskorjausohjelman yhteensovittaminen.

Viitostien Ykköstilat Oy

1. Yhtiön tulee osaltaan edistää kuntastrategiassa linjattujen elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteutumista.
2. Yhtiön tulee edelleen panostaa siihen, että yhtiön omistamien yritystilojen vuokrausaste nousee.

Lapinlahden Vesi Oy

1. Turvataan puhtaan ja hyvälaatuisen talousveden saanti ja jakelu sekä jäte- ja sadevesien johtaminen ja jätevesien puhdistaminen voimassa olevien lupaehtojen mukaisesti.
2. Vesi- ja viemäriverkoston saneerausohjelman jatkaminen
3. Ylä-Savon jätevesi/vesi -operointiselvityksen johtaessa toimenpiteisiin huolehditaan Lapinlahden Vesi Oy:n ja Lapinlahden etujen mukaisista ratkaisuista.
4. Lapinlahden vesiosuuskuntien ja -yhtymien liittäminen osaksi Lapinlahden Vesi Oy:n toimintaa

2.5 Talousarvion hyväksyminen ja sitovuustaso

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan talous esitetään sekä tuloslaskennan että rahoituksen näkökulmasta. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toimielin- ja tehtäväkohtaisesti toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Investointiosassa esitetään investointeja koskevat hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottaminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointeihin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointiosa sitoo hallintokuntia hankeryhmittäin. Investoinnit esitetty sitovuustasossa kohdassa 6.1. Rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Talousarvion käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot sitovat bruttona hallintokuntia osastotasolla valtuustoon nähden. Ilman valtuuston lupaa ei saa poiketa hyväksytyistä määrärahoista. Osastot jakaantuvat edelleen tulosalueiksi ja ne edelleen tulosyksiköihin, joiden käyttösuunnitelmista päättävät lautakunnat ja yleishallinnon osalta kunnanhallitus. Organisaatio- ja talousarviorakenteet ovat talousarviokirjan liitteenä.

Talousarvion mukaiset palkkausmäärärahat ja niistä johtuvat sosiaali- ja eläkevakuutusmäärärahat sitovat toimielimiä, mikäli valtuusto on ehdotuksen mukaisesti hyväksynyt talousarvion, eikä niitä voi käyttää muuhun tarkoitukseen ilman valtuuston päätöstä.

Talousarvioon merkityt määrärahat sisältävät sekä ulkoiset että sisäiset tulot ja menot.

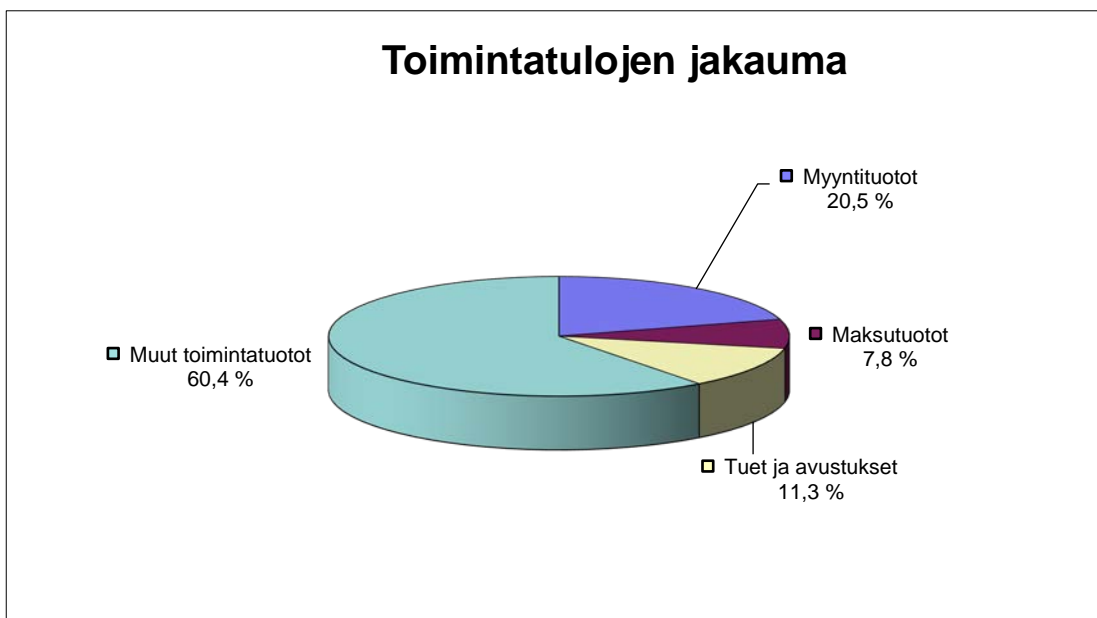
2.6 Tuloslaskelmaosa

Tulot, menot ja toimintakate

Tuloslaskelman mukaiset ulkoiset toimintatulot ovat 5,9 milj. euroa, mikä on 22,3 % (1,7 milj. €) vähemmän kuin vuoden 2022 alkuperäisessä talousarviossa. Muutos aiheutuu siitä, että sosiaali- ja terveystoimen toimintatulot jäävät pois 1.1.2023 lukien kunnan toiminnasta ja siirtyvät hyvinvointialueelle. Kunnan arvioidaan saavan vuokratuloja sote-kiinteistöistä 2,9 milj. €. Toimintatuloista myyntitulot ovat 20,5 %, maksutuotot 7,8 %, tuet ja avustukset 11,3 % ja muut toimintatuotot 60,4 %. Teknisen osaston osuus

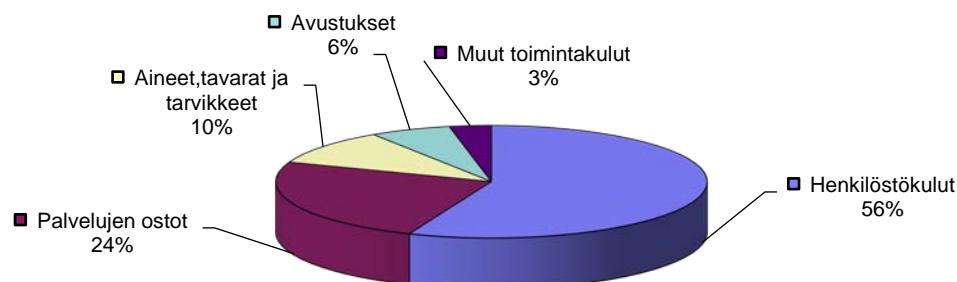
toimintatuotoista on suurin eli 69,6 % (4,1 milj. €), seuraavaksi eniten toimintatuloja on sivistysosastolla 22,0 % (1,3 milj. €).

Verotulojen osuus kunnan kokonaistuloista on 54 %, valtionosuuksien osuus on 23 % ja toimintatulojen 19 %. Muiden tuloryhmien osuudet ovat pienempiä.

Tuloslaskelman mukaiset ulkoiset toimintamenot ovat 26,8 milj. euroa. Kulut vähenevät noin 62 % (43,2 milj. €) alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Muutos aiheutuu siitä, että sosiaali- ja terveystoimen toimintamenot jäävät pois 1.1.2023 lukien kunnan toiminnasta ja siirtyvät hyvinvointialueelle. Henkilöstökuluissa on huomioitu palkkojen korotukset 1,80 % ja muutokset sivukuluissa. Kunnat ja hyvinvointialueet maksavat Kuel-tasausmaksua vuoden 2023 alusta alkaen, kun Kuel-eläkemenoperusteinen maksu poistuu. Kuntien osuus jaetaan kuntien kesken samassa suhteessa kuin ne saavat verorahoitusta. Ravitsemuspalvelut siirrettiin Servica Oy:lle 1.11.2022 ja tästä syystä ateriapalvelujen ostot muuttuivat ulkoisiksi menoiksi, joihin on varattu 1,1 milj. € talousarviossa. Henkilöstökulujen osuus on 56,2 %, palvelujen osuus 24,4 %, aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden osuus 10,2 %, avustusten osuus 6,1 % ja muiden toimintakulujen osuus 3,1 %. Sivistysosaston osuus toimintamenoista on suurin eli 62,3 % (16,7 milj. €). Toiseksi suurin on tekninen osasto eli 21,0 % (5,6 milj. €).

Toimintamenojen jakauma

Palkkausmäärärahat on otettu pääsääntöisesti kaikille vakinaisessa palvelussuhteessa oleville. Vakinaisen henkilöstön määrä on noin 280 henkilöä. Tilinpäätöksessä 2021 vakinaisen henkilöstön määrä oli 610 henkilöä. Sijaisia, määräaikaista ja työllistettäviä varten ovat erilliset määrärahat. Tilinpäätöksessä 2021 henkilöstön kokonaismäärä oli 744 henkilöä. Henkilöstön ja muiden resurssien yksityiskohtaiset muutosesitykset sisältyvät kunkin osaston talousarvioesitykseen.

Palkkausmäärärahat on laskettu elokuun 2022 palkojen perusteella, joihin on lisätty 1,8 % korotusvara. Muina palkan sivukuluina on laskettu 21,23 %. Lisäksi Kuel-tasausmaksuja on 0,5 milj. euroa. Kokous- ja vuosipalkkioihin on varattu 142 950 €.

Verotulot

Kuntien vuoden 2023 tuloveroprosenttien määrittämisestä on säädetty Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta annetun lain 55 §:n muuttamisesta annetussa laissa. Vastaavasti on säädetty Verotusmenettelystä annetun lain 91 b §:n muuttamisesta annetussa laissa.

Säännöksen tarkoituksena on estää verotuksen kiristyminen sen johdosta, että kuntien tehtävien siirtäminen hyvinvointialueille ja valtion rahoituksen piiriin edellyttää valtion veron korotuksia. Näin ollen kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennetaan yhtä paljon: 12,64 prosenttiyksikköä.

Lapinlahden valtuuston vahvistamat vuoden 2023 veroprosentit ovat seuraavat:

• tuloveroprosentti	8,61
• yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93
• vakituinen asuinrakennus	0,60
• muu asuinrakennus	1,00
• rakentamaton rakennuspaikka	2,00
• yleishyödyllinen yhteisö	ei määrätty
• voimalaitos	3,10

Verotulojen kertymäarvio perustuu Kuntaliiton syyskuussa julkaisemaan kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon. Veroennustekehikon päivitys perustuu pääosin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Syyskuun veroennusteessa on arvioitu, että suurempi osa verovuoden 2021 jäännösveroista kertyisi vasta ensi vuoden alussa ja vastaavasti vähemmän kuluvana vuonna.

Tuloveroa arvioidaan kertyvän 13,1 miljoonaa euroa, mikä on 14,8 milj. euroa eli 53 % vähemmän kuin vuoden 2022 muutetussa talousarviossa. Efektiivinen veroaste on 5,90 % vuonna 2023.

Yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 1,6 milj. euroa, mikä on 0,9 milj. € vähemmän kuin vuoden 2022 muutetussa talousarviossa. Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen kompensoidaan nostamalla kuntaryhmän jako-osuutta 1,25 %-yksikköä vuodesta 2023 alkaen.

Kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 2,3 milj. euroa.

Vuoden 2023 talousarvioon on arvioitu verotulokertymät seuraavasti:

	Ta 2022	TPE 2022	TAE 2023	Muutos % tpe 2022/2023
Tulovero	27 740 000	27 900 000	13 140 000	-52,90
Yhteisövero	1 950 000	2 500 000	1 650 000	-34
Kiinteistövero	2 220 000	2 220 000	2 260 000	1,80
Yhteensä	31 910 000	32 620 000	17 050 000	-47,73

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevalla ns. sote-uudistuksella on suuri vaikutus kunnan valtionosuuteen, kun noin kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirretään hyvinvointialueen rahoittamiseen. Sote-kustannukset ja ns. sote-sidonnaiset valtionosuudet poistuvat kuntien taloudesta. Vuoden 2023 valtionosuuksien laskennassa pohjana ovat sote-kustannukset tilinpäätöksen 2021 ja talousarvion 2022 mukaisesti. Laskelmat päivitetään vuoden 2022 tilinpäätöstiedoilla syksyllä 2023. Tämän vaikutukset otetaan huomioon vuoden 2024 valtionosuuksissa.

Valtionosuuden kokonaismääräksi arvioidaan 7,2 miljoonaa euroa, mikä on 25,9 milj. euroa (-78 %) vähemmän kuin kuluvan vuoden tilinpäätösennuste. Verotuloihin perustuvaa tasaus on 5 016 282 € ja veromenetysten kompensatio 1 870 601 €. Valtionosuudet on budjetoitu VM:n ennakkolaskelman mukaisesti.

Toimintakate on toimintatulojen ja -menojen erotus, joka osoittaa minkä verran jää katettavaa verotuloilla ja valtionosuuksilla toiminnan kuluista. Vuoden 2022 talousarvion toimintakate oli -62,3 milj. euroa ja vuoden 2023 talousarvioehdotuksessa toimintakate on -20,8 milj. euroa. Toimintakate heikkenee 66,6 %.

Rahoitustuotot ovat 1 205 000 € ja rahoituskulut -460 000 €. Korkotuotot ovat arvion mukaan 445 000 €. Korkotuottoihin sisältyy pääomallainan korkotuotto Lapinlahden Vesi Oy:ltä (438 850 €). Muut rahoitustuotot ovat arvion mukaan 760 000 €. Muut rahoitustuotot koostuvat osingoista ja muista tuotoista. Pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten lainojen korkokuluiksi arvioidaan 450 000 € ja muut rahoituskulut ovat 10 000 euroa.

Vuosikate ilmoittaa kuinka paljon tulorahoituksesta jää juoksevan toiminnan kulujen jälkeen käytettäväksi investointeihin. Vuoden 2023 talousarvion vuosikate on +4,2 milj. euroa. Vuosikate kattaa poistot 118,7 prosenttisesti.

Poistot ovat 3 548 020 €
Tilikauden tulos 665 070 €
Tilikauden ylijäämä 665 070 €

Investointiosa

Talousarvioehdotuksessa investointien kokonaismääräksi on esitetty 3,07 milj. euroa, johon arvioidaan saatavan rahoitusosuuksia ja muita rahoitustuottoja yhteensä 0,078 milj. euroa, jolloin nettovaikutukseksi jää 3,0 miljoonaa euroa. Talousarviovuoden 2023 suurimmat investoinnit ovat Sirén koulurakennuksen julkisivukorjaus ja maalaus, Lapinlahden paloaseman laajennus, Lapinlahden kirjaston katto, Tehtaantien peruskorjaus, Kukkurantien ja Rommeikonmäen peruskorjaus, sekä Rovastintie-Pastorintie alueen katujen peruskorjaukset.

Lapinlahden koulukeskuksen D-talon ja Monarin liikuntahallin osalta on suunniteltu tehtävän uudistettu tarveselvitys ja sen pohjalta käynnistää keskustelu rakennusten peruskorjauksesta tai uudisrakentamisesta päivittyneen tiedon valossa.

Vuoden 2024 nettoinvestoinnit ovat 2,9 milj. euroa ja vuonna 2025 ovat 4,2 milj. euroa. Investointiosassa esitellään investointihankkeet sitovuustasolla. Liitteenä olevassa taulukossa ne on esitetty hankkeittain.

Rahoitusosa

Kunnan lainamäärä talousarviovuoden alussa on noin 37,4 miljoonaa euroa (4 047 eur/as). Talousarviovuoden 2023 päättyessä lainamäärä olisi noin 36,2 miljoonaa euroa (3913 eur/as). Rahoituslaskelma perusteluineen on esitetty kohdassa 7.3.

2.7 Talouden tasapainottaminen

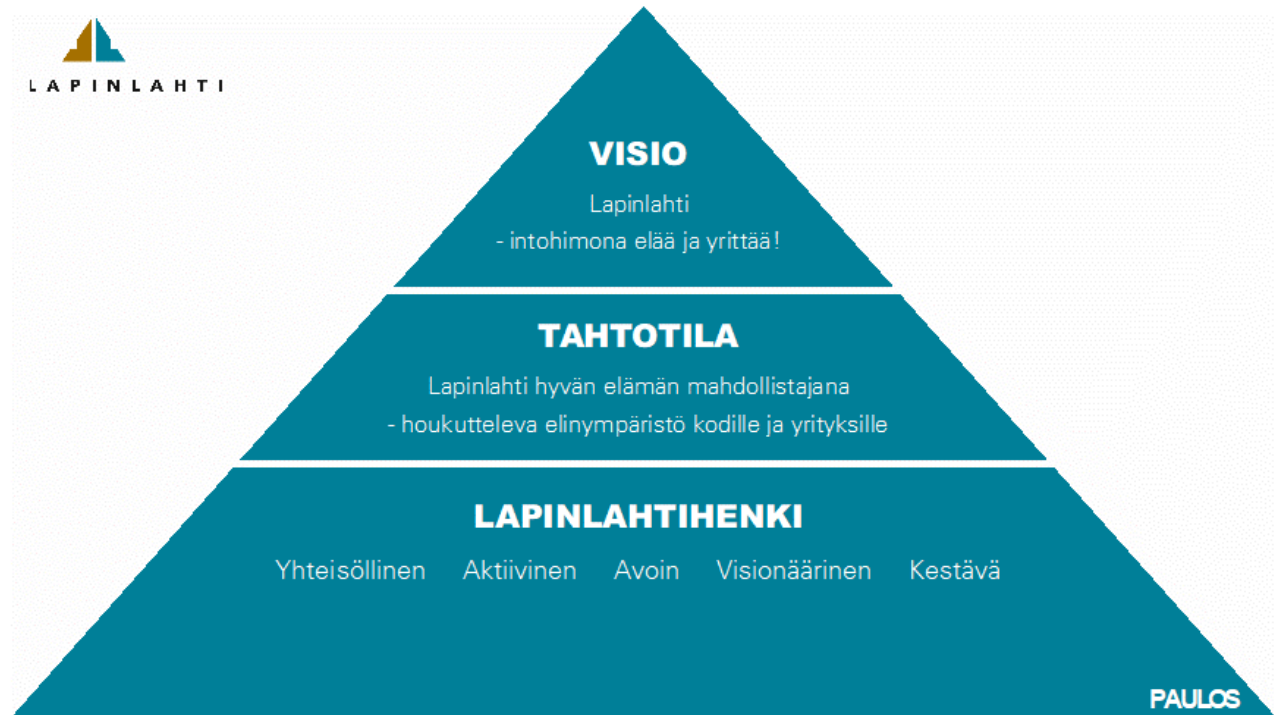
Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnan tulee toimintasuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan. Kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (Kuntalaki 110 § 3 mom.).

Lapinlahden kunnan taseessa on ylijäämää (31.12.2021) 1,78 milj. euroa. Siten kuntalain mukaista kattamatonta alijäämää ei ole kunnan taseessa.

3 Strategia

Strategia ohjaa koko kuntakonsernin toimintaa. Valtuuston rooli strategiaprosessissa on keskeinen, koska se linjaa tavoitteet. Tavoitteisiin konkreettisen sisällön tekevät toimialat omissa toiminta- ja käyttösuunnitelmissa, jotka hyväksytään lautakunnissa ja kunnanhallituksessa.

Vuoden 2022 aikana valmisteltiin uusi kuntastrategia Lapinlahti - intohimona elää ja yrittää, jossa määritellään kunnan tahtotila vuosiksi 2022–2025. Strategiassa esitetään visio, toiminta-ajatus sekä arvot. Vision saavuttamiseen on valittu neljä strategista kärkeä ja niille on määritelty tavoitteet.

3.1 Tahtotila

Lapinlahden kunnan tahtotila on olla hyvän elämän mahdollistajana houkutteleva elinympäristö kodille ja yrityksille.

3.2 Arvot

Arvomme on lapinlahtihenki eli olemme yhteisöllinen, aktiivinen, avoin, kestävä ja visionäärinen.

3.3 Strategiset kärkitavoitteet

3.3.1 Lapinlahti on visionäärinen ja tekevä kunta

Yksi keskeisistä tavoitteista on idea- ja kokeilukulttuurin rakentaminen, jossa rohkaistaan tavoitelähtöiseen ideointiin ja nopeisiin kokeiluihin. Luomme kulttuurin, joka rohkaisee tavoitelähtöiseen ideointiin ja nopeisiin kokeiluihin sekä rakennamme prosessin ideoiden keräämiselle, kehittämiselle ja testaamiselle.

Kehitämme kuntaa ekologisesti kestäväällä tavalla ottamalla päätöksenteossamme huomioon ympäristövaikutukset sekä toteutamme ja seuraamme ilmastosuunnitelmaa 2021–2035.

Lisäämme Lapinlahden tunnettuutta keskittymällä viestinnässä strategiaan kärkeä tavoitteisiin sekä vahvistamme kunnan mainetta hyvänä työnantajana (tavoitteena varmistaa parhaiden osaajien rekrytointi).

3.3.2 Palvelemme intohimoisesti

Palveluketjumme ovat sujuvia ja tehokkaita, jolloin henkilöstömme tekee merkityksellistä ja arvoa tuottavaa työtä. Tavoitteenamme on sujuvoittaa ja tehostaa palveluketjujen toteutusta kuuntelemalla asiakasta ja palvelujen toteuttajia. Ottamalla henkilöstö mukaan palvelujen suunnitteluun ja panostamalla johtamiseen, työ tuntuu merkityksellisemmältä ja lisää arvostuksen tunnetta sekä työhyvinvointia. Lapinlahden palveluita kehitetään ennakoivasti palautteen, ideoiden ja kokeilujen avulla.

Henkilöstömme voi hyvin ja kokee työnsä merkitykselliseksi. Tätä turvataan oollistavalla ja kannustavalla johtamisella. Toimintamme on asiakaskeskeistä, joustavaa sekä aloitteellista. Henkilöstömme osaaminen on ajan tasalla ja jokaisella on selkeä rooli strategian toteuttamisessa sekä urapolun suunnittelu on osa kehityskeskusteluja

Edistämme perhemyönteisyyttä teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle. Päätöksenteossamme huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset.

3.3.3 Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Hyvinvointipalvelumme ovat kuntalaisten toiveista ja tarpeista lähteviä huomioiden kuntatalouden mahdollisuudet. Tiivis yhteistyö Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa edistää ennakoivaa hyvinvointityötä. Tuotamme iloa ja hyvinvointia kuntalaisille vapaaehtoistoimijoiden ja muiden kumppanien kanssa. Kunnan avustuskokonaisuus sisältää taloudellisen kannusteen talkootyön tekemiseen. Kuntalaiset osallistuvat entistä aktiivisemmin yhteisönsä sekä viihtyisän ja turvallisen kasvu- ja elinympäristön kehittämiseen. Yhdistys- ja seurayhteistyö sekä monipuoliset harrastusmahdollisuudet innostavat kuntalaisia liikkumaan enemmän.

3.3.4 Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoitteena on tuottaa yrittäjäverkoston avulla yhteistyömalleja ja hyötyjä yrittäjille. Uusien yritystoiminnan mahdollisuuksien löytämiseksi haemme yhteistyömalleja elinkeinosektorin sidosryhmien kanssa. Pyrimme myös madaltamaan kynnyksiä, jotta alueen yritykset löytäisivät saatavilla olevat kehittämisen tukimuodot laajemmalla määrällä, ja saisivat uusia menestymisen eväitä. Kunta saa tiiviin ja avoimen vuoropuhelun kautta palautetta ja ideoita, kuinka helpottaa yrittämistä.

Yritysten työvoiman saatavuutta pyritään helpottamaan tarjoamalla asuntoja yritysten työntekijöille ja tukemalla tarvittaessa yrityksiä rekrytointikoulutuksilla.

Yritysten määrä kasvuun pyritään olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten ja toimintaympäristön parantamisella sekä houkuttelemalla aktiivisesti uusia yrityksiä kuntaan.

Jotta infrastruktuurimme vastaa yritysten tarpeita tulee tietoliikenneverkostomme olla nopea. Tarjoamme yritystoimintaan sopivia tontteja ja toimitiloja, lupakäytäntömme ovat ketteriä ja notkeita sekä arvioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa.

3.3.5 Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Jotta tulomme ja menomme ovat tasapainossa, tulee palvelumme ovat kustannustehokkaita, investointimme tulee olla suunnitelmallisia ja kestäviä. Kunnan omaisuuttamme hallitaan ennakoivasti, suunnitelmallisesti ja kustannustarkasti. Veroprocentit ja taksat pidetään kohtuullisena. Kunnan taseessa on ylijäämää, kuntakonsernin tulos on positiivinen joka vuosi sekä lainakanta käännetään laskuun.

4 Riskit ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta on keskeinen osa talouden ja toiminnan johtamista, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja uhkaavia riskejä. Riskienhallinto on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettelyjä ja toimintatapoja, joilla johto pyrkii varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä tavoitteiden saavuttaminen. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta on osa normaalia kunnan toiminnan suunnittelua, seuranta ja päätöksentekoa. Riskien arviointi on kiinteä osa vuosittaista toiminnan suunnittelua, seuranta ja raportointia.

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Lapinlahden kuntakonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteessa tavoitteisiin. Riski on joka mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskien merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

4.1 Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Lapinlahden kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit uhkaavat kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti väestön hyvinvointiin ja ikärakenteeseen, talouden suhdannevaihteluihin, työn rakennemuutokseen, elinkeinoelämän kehitykseen, kansainvälistymiseen, ympäristön kestävyteen ja yhdyskuntarakenteeseen, valtiontalouteen ja hallituspolitiikkaan, lainsäädäntöön ja muuttoliikkeeseen.

Keskeiset strateginen riski Lapinlahdella liittyvät ikärakenteen muutokseen, palveluverkkoon sekä palvelutarpeeseen. Syntyvyyden pienentyessä ja vanhusväestön määrän kasvaessa palvelutarve vähenee varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ja kasvaa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyessä vuoden 2023 hyvinvointialueelle, siirtyy palveluiden tuottamisen paine heille,

mutta se eittämättä tulee heijastumaan valtion kunnille osoittamaan rahoitukseen ja verotulojen jakaantumiseen. Tämä luo tulevaisuuteen haasteen määrärahojen riittävydestä palvelujen tuottamiseen sekä välttämättömien investointien aikatauluttamiseen ja jopa toteuttamiseen.

Strategiset riskit voivat liittyä myös organisaatorakenteeseen ja -prosesseihin, johtamistapaan, organisaatiokulttuuriin, strategiaan valintoihin ja strategian toimeenpanoon, asiakastarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin, toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai digitalisaatioon.

Strategisia riskejä ovat väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikutteiset ilmasto- ja ympäristömuutokset. Negatiivinen väestönkehitys ja sitä seuraavat kerrannaisvaikutukset ovat selkeä tulevaisuuden haaste niin Lapinlahdella kuin koko Ylä-Savon alueella.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Luottamushenkilöiden kouluttaminen, avoin hallintokulttuuri ja vuorovaikutus edesauttavat luottamuksen ilmapiirin syntymistä ja hyvää yhteistyötä.

4.2 Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kunnan toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriski.

Keskeinen taloudellinen riski Lapinlahdella ovat kiinteistömäärän hallinta, hyvinvointialueen päätökset kiinteistöihin liittyne sekä tarvittavien investointien toteuttaminen. Investointeihin liittyy sekä toiminnallisia että taloudellisia riskejä. Toisaalta investointien siirtäminen tai toteuttamatta jättäminen ovat myös riskejä. Korjausvelan purkaminen ja investoinnit ovat osa riskienhallintaa. Rakennusten kunnossapidon laiminlyönti on myös riski. Investoinnin epäonnistuminen voi toteutuessaan aiheuttaa merkittävää vahinkoa. Lisäksi riskinä on, ettei kunta pysty selviytymään taloudellisista velvoitteistaan. Lainamäärän kasvu heikentää kunnan vakavaraisuutta.

Arvio on, että menot kasvavat (energia- ja muiden merkittävät kustannusnousut sekä kuntasektorin palkkaohjelma) tuloja nopeammin. Investointipaineet ovat merkittäviä suunnitelmakaudella. Samaan aikaan verotulot ja valtionosuudet kasvavat menoja hitaammin. Riskinä on, että kunnan talous muodostuu alijäämäiseksi.

Taloudellisten riskien hallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalla on mahdollisimman tehokkaasti käytettävissään riittävä rahoitus. Maksuvalmiusriski liittyy kassanhallintaan ja korkoriskit korkotason vaihteluun.

Ukrainan sota ja sen seurauksena nousseet energia- ja muut tuotantokustannukset ovat sekä nostaneet korkotasoa, että kiihdyttäneet inflaatiota merkittävästi vuonna 2022. Korkeiden edelleen nousu on merkittävä riski ja korkojen hallinnassa lainasalkun suojausaste on keskeinen. Tämä tarkoittaa, että merkittävä osuus kunnan lainasalkusta on sidottu pitkiin korkoihin, jolloin korkotason muutoksia voidaan hallita paremmin.

Taloudellisten riskien hallinnassa keskeinen keino on talouden pitkän aikavälin suunnittelu, tehokas talouden seuranta sekä kustannuskehityksen ja investointitason pitäminen maltillisena.

Taloudelliset riskit voivat liittyä myös kunnan antamiin takauksiin. Rahoitusriskejä arvioitaessa on otettava huomioon yleisen taloudellisen tilanteen epävakaus, tulevaisuuden investointipaineet sekä kuntakonsernin kokonaistaloudellinen hallinta.

4.3 Toiminnalliset riskit

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kunnan päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Toiminnalliset riskit liittyvät operatiiviseen johtamiseen, prosessien toimivuuteen ja jatkuvuuden hallintaan, tietoturvaan ja -suojaan, ICT-palveluihin, sopimus- ja yhteistyökumppaneiden toimintaan, projektien ja hankkeiden hallintaan, maineeseen ja imagoon, henkilöstörakenteeseen, henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen, avainhenkilöihin, lainsäädännön velvoitteisiin, toimielin- ja viranhaltijapäätöksiin, hankintoihin, toiminnasta aiheutuvaan vahingonkorvausvastuuseen ja väärinkäytöksiin.

Korona vuodet ja nyt uusimpana Ukrainan sota on osoittanut, että toiminnallinen riski voi syntyä nopeasti ja ennakoimattomasti. Tämän tyyppisillä maailmanlaajuisilla riskeillä voi olla myös pitkäaikaisia ja osittain jopa strategisia vaikutuksia. Koronalla oli merkittäviä vaikutuksia kunnan toimintaan ja talouteen. Kunta selvisi kokonaisuutena hyvin tilanteesta; meillä oli erinomaisella tasolla oleva digitalisaatio, jonka avulla mm. etäopetukseen ja etätyöhön siirtyminen sujui melko kitkattomasti, kunnaiset pystyivät toimimaan kunnan suuntaan sähköisesti jne. Toki tämä tarkoittaa sitä, että meidän pitää kehittää edelleen toimintaamme niin, että valmiudet äkillisten riskien kohtaamisen säilyvät hyvänä.

Riskienhallinnan kannalta koronan aiheuttamat poikkeusolot ovat parantaneet kunnan valmius- ja reagoitintasoa ja mikäli tilanne uusiutuu, on kunnalla hyvät lähtökohdat järjestää toimintoja myös poikkeusoloissa. Tämä on tullut jo esille ukrainalaisten vastaanottamisessa, jossa on nopeasti pystytty reagoimaan heidän majoittamisessansa, toki paljon vapaaehtoisen avustamana. Hygieniaan panostaminen ja turvallisuusohjeiden noudattaminen myös tulevaisuudessa ovat keino hallita henkilöstöön liittyviä riskejä.

Tietoturvaan liittyvät riskit ovat merkittäviä ja tässä yhteistyö Savon ICT-Palvelut Oy:n kanssa on tärkeässä roolissa riskienhallinnassa. Myös sisäiset arviot tietojärjestelmien osalta ovat osa riskienhallintaa. Tärkeää on myös huolehtia henkilökunnan jatkuvasta koulutuksesta ja ohjeistuksesta.

Henkilöstöriskit voivat realisoitua monella eri tavalla. Avainosaaminen on usein yhden henkilön varassa, mikä muodostaa merkittävän riskin kunnan toimintojen jatkuvuuden ja palvelujen saatavuuden kannalta. Henkilöriskeihin varaudutaan osin ulkoistamalla kriittisimpiä palveluita, kehittämällä henkilöstön osaamista, perehdyttämällä, kilpailukykyisellä palkkauksella, kehittämällä sijaisjärjestelyjä, työnkiertomahdollisuuksia parantamalla, osaamisen jakamisella, digitaalisuuden kehittämällä ja parantamalla ohjeistuksia. Avainhenkilöiden osalta pyritään myös yhtäaikaistyöskentelyyn tiedon siirron varmistamiksi.

Aggressiiviset tai uhkaavat asiakastilanteet ovat myös toiminnallisia riskejä. Näihin varaudutaan erilaisilla fyysisillä järjestelyillä, hälytysjärjestelmillä, parityöskentelyllä, poistumisreiteillä ja koulutuksella sekä ohjeistuksella.

4.4 Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Lapinlahden kuntakonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein vain tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä mutta niitä voidaan arvioida. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen tai omaisuuteen.

Vahinkoriskit voivat olla seuraavia:

- työterveys- ja työsuojeluriskejä
- henkilöriskejä
- ympäristöriskejä
- tulipalo- ja onnettomuusriskejä
- luonnonmullistuksia
- toimitilaturvallisuusriskejä.

Vahinkoriskien hallinnassa keskeisiä ovat kunnan vakuutukset, joiden on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kunnalliseen toimintaan monella tavalla. Esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä on varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Näiden riskienhallinnassa keskeistä on henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja ylläpito erilaisilla koulutuksilla ja harjoituksilla. Työterveyspalvelut järjestetään asianmukaisesti ja huolehditaan siitä, että työvälineet ja tilat ovat asianmukaiset. Työsuojeluun panostetaan.

4.5 Riskien ja riskienhallinnan raportointi

Kunnanhallituksen alaisen toimintojen sekä konserniyhteisöjen tulee talous- ja toimintasuunnitelman laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä ja laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

5 Käyttötalous lautakunnittain

5.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta huolehtii kuntavaalien, aluevaalien, eduskuntavaalien, presidentinvaalin, europarlamenttivaalien sekä mahdollisten kansanäänestysten toteuttamisesta kuntatasolla.

5.1.1 Toimintasuunnitelma

Eduskuntavaalit pidetään huhtikuussa. Vaalit toteutetaan täsmällisesti vaalikohtaisten ohjeiden mukaisesti. Äänioikeustietojärjestelmää käytetään kaikilla äänestysalueilla vaalipäivänä. Vaalien toteuttamisesta vastaa hallintojohtaja ja asianhallintasihteeri ja ICT-asiantuntija. Lisäksi palkataan tilapäistä työvoimaa ennakoäänestyspisteisiin ja muihin valmistelutehtäviin.

Vuonna 2024 on kaksivaiheiset presidentinvaalit sekä europarlamenttivaalit ja vuonna 2025 järjestetään kunta- ja aluevaalit.

5.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta valmistelee kuntalain 121 §:n mukaan valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvio, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnossa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta arvioi, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, arvioi tarkastuslautakunta myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunta valmistelee kunnanhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallinnon säännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tavoitteena on tukea valtuuston päätöksentekoa tuottamalla tietoa kunnan taloudesta ja toiminnasta. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointihavaintojen perusteella laaditun arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä joihin arviointikertomus antaa aihetta.

5.2.1 Toimintasuunnitelma

Tarkastuslautakunnalle on vuodessa noin 10 kokousta. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa asianhallintasihteeri. Tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarkastuslautakunta laatii painopistealueet valtuustokaudelle ja tarkentaa niitä vuosittain työohjelmaksi.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Tilintarkastuspalveluiden hankintasopimus on voimassa Itä-Suomen tilintarkastus Oy:n kanssa tilikauteen 2024 saakka, jonka jälkeen tilintarkastuspalvelut kilpailutetaan.

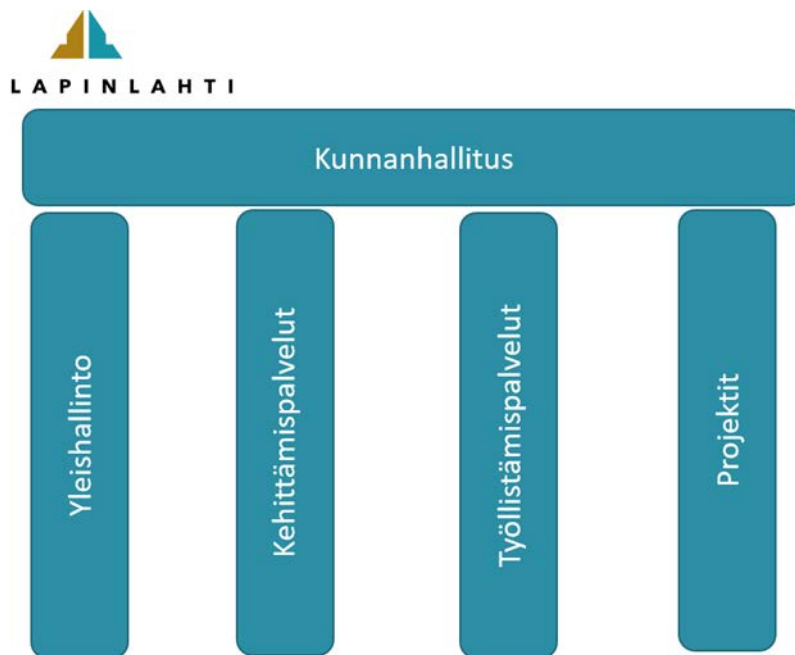
5.3 Kunnanhallitus

5.3.1 Tuloarvio ja määrärahat

	Tp 2021 (1000 €)	Ta 2022 (1000 €)	Ta 2023	Ts 2024	Ts 2025
Toimintatulot	544	471	517	517	517
Toimintamenot	-4 522	-4 449	-4 444	-4 460	-4 480
Toimintakate	-3 978	-3 978	-3 927	-3 943	-3 963
Suunnitelmapoistot	-102	-103	-107	-107	-107
Sisäiset tulot	193	175	-	-	-
Sisäiset menot	-555	-481	-186	-186	-186
Tilikauden tulos (sis.sisäiset erät)	-4 442	-4 387	-4 220	-4 236	-4 256
Vyörytysertulot	1 452	1 685			
Vyörytyseramot	-28	-34			

= valtuustoon nähden sitovat erät

5.3.2 Rakenne

5.3.3 Henkilöstö

Henkilöstö/htv	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TP 2021
Henkilöstömäärä	14,5	13 + (2,6)	24 (+2,8)	
-vakituinen	12,5	12 (+ 2,6)	10 (+2,8)	
-määräaikainen	2	1	14	
joista työllistetyt	-	-	13	

Kunnanhallituksessa on 9 jäsentä. Kunnanhallituksen kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus valtuuston puheenjohtajistolla. Kunnanhallitus vastaa kunnanvaltuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta. Kunnanhallitus ohjaa, johtaa ja kehittää kunnan hallintoa ja palvelutoimintoja. Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu myös konserniohjaus ja – valvonta. Kunnanhallituksen apuna ovat valtuuston erikseen valitsemat lautakunnat ja muut toimielimet sekä kunnan palkattu henkilöstö.

Kunnanhallitus vastaa yleishallinnon, kehittämispalveluiden, työllistämisen ja projektien tulosalueista.

5.3.4 Yleishallinto

Yleishallinnossa hoidetaan keskitetysti talous- ja palkkahallinto, ICT-palvelut, työterveyspalveluiden hallinto, henkilöstöhallinto, hyvinvoinnin- ja osallisuuden edistäminen sekä yli kunnallisesta tuotettavien maaseutu- ja elintarvike- ja eläinlääkäripalveluiden hallinnolliset tehtävät.

5.3.4.1 Toimintasuunnitelma

Hallinnossa huolehditaan siitä, että kunnan strategisia tavoitteita toteutetaan yleishallinnossa. Se asettaa myös itsellensä strategiset tavoitteet sekä valvoo, että lautakunnat toteuttavat strategisia tavoitteita omalta osaltansa.

Talouden hallintaa kehitetään edelleen sekä järjestetään ja toteutetaan uudelleen organisoimalla kunnan tukipalveluita. Vuonna 2023 toteutetaan kunnan talous ja palkkahallinnon ulkoistaminen. Talouden hallintaan johdetaan tarkalla talouden seurannalla, jossa työvälineenä ovat Kuntamaisema. Kunnan talous pitämään ylijäämäisenä, jotta saadaan resursseja investointeihin ja velan määrä vähenemään.

ICT-palveluita kehitetään yhdessä Savon ICT-palveluita kanssa ja kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuden parantamiseen. Vuonna 2023 uudistetaan kunnan nettisivut ja kiinnitetään kehitystyössä erityistä huomiota viestinnällisyyden parantamiseen.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä johdetaan yleishallinnosta ja suunnitelmakaudella nivotaan kunnan palvelut edistämään hyvinvointia ja osallisuutta. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen on jatkossa merkittävässä osassa palveluita kehitettäessä. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisestä laaditaan vuosittain toteuttamissuunta.

Henkilöstön hyvinvointia kehitetään ottamalla käyttöön uusia järjestelmiä, joiden kautta saadaan henkilöstön hyvinvointia parannettua. Näitä voivat muun muassa olla osaamisen kehittämisen työkalu tai henkilökohtaisen suoriutumisen arviointi. Työhyvinvointia parannetaan luomalla sijaisjärjestelmä. Uuden työterveyspalvelut tuottavan Järvisseudun työterveyspalveluiden kanssa luodaan ennaltaehkäisevän työn tekemisen malli, jolla tuetaan työkyvyn ylläpitoa.

5.3.5 Kehittämispalvelut

Kehittämispalvelut muodostuvat asumispalveluista, elinkeinotoimesta ja joukkoliikenteestä.

Asumispalvelut Lapinlahdella tuottaa kuntakonserniin kuuluva Lapinlahden kaskihovi Oy yhtiöllä on kaikkiaan noin reilu 416 vuokra asuntoa. Lisäksi yhtiö hoitaa kunnan omistuksessa olevien asuntojen vuokrasopimukset ja laskutukset, joita on 26 kohdetta. Asuntotoimi seuraa yleisiä asuntomarkkinoita, tekee yhteistyötä niin rakennusliikkeiden ja muiden rakennusten kuin myös muiden läheisten sidosryhmien kanssa mukaan lukien lähikuntien asuntotoimijat.

Yhtiön toimitusjohtaja ja isännöitsijä ovat sivutoimisia kunnan asuntoviranomaisia. Vuosittain yhtiölle jätetään keskimäärin 280 vuokra-asuntohakemusta. Asuntojen vuokrausaste on ollut viime vuosina lähes 100 % (pois lukien remontin tai korjauksen vuoksi tyhjiään olevat asunnot). Osa vanhasta vuokra-asuntokannasta poistuu käytöstä ja uuden rakentamista ei nyt ole suunnitteilla, mutta valmiudet käynnistää suunnittelu ja rakentaminen nopeasti ovat olemassa.

Lapinlahden kunta toteuttaa elinkeinopolitiikkaa kunnanjohtajan johdolla viitostietä ykköstila Oy:n kautta ja noudattaa kuntastrategian elinkeinopoliittisia tavoitteita.

Kunnan tukeman joukkoliikenteen tarkoituksena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus edulliseen asiointiliikenteen kunnan sisällä ja työmatkaliikenteeseen Pohjois-Savon alueella.

5.3.5.1 Toimintasuunnitelma

Asuntotoimessa huolehditaan riittävästä vuokra asuntotarjonnan kunnan kaikissa taajamissa. Asuntokanta pyritään pitämään hyvässä ja ajan mukaisessa kunnossa tarpeettomien kiinteistöjen myynnistä tai purkamisesta huolehditaan. Elinkeinopalveluissa pyritään vaikuttamaan positiivisesti kunnan työikäisen väestön määrään, elinkeinopohjan kehittymiseen ja koko kunnan elinvoimaan. Kunnan sisäinen joukkoliikenne järjestetään kustannustehokkaasti kaikilta kyliltä joko Varpaisjärven tai Lapinlahden taajamiin ja tarvittaessa myös Varpaisjärven ja Lapinlahden välillä. Kunta vaikuttaa myös työssäkäyntialueensa joukkoliikenteen kehittymiseen niin että julkisten liikennevälineiden käyttö lisääntyisi työpaikkaliikenteessä.

5.3.6 Työllistämispalvelut

Työllistämispalveluissa hoidetaan kunnan tukityöllistäminen, toteutetaan työllistämisen kuntakokeilu, hoidetaan nuorten kesätyöllistäminen sekä yritysten työllistämistukiasiat. Lisäksi ne vastaavat kotouttamiseen liittyvistä palveluista, joista kunnalla on vastuu.

5.3.6.1 Toimintasuunnitelma

Työllistämisen tulosalueen tavoitteena on vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä, kohdentamalla palveluita erityisesti yli 200 päivää työttöminä olleisiin. Palveluita kehitetään erityisesti työllisyyden kuntakokeilun kautta. Tärkeänä työvälineenä on edelleen myös tukityöllistäminen, jota pyritään tekemään myös yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa. Kunta työllistää vuosittain edelleen noin 40 noin pitkäaikaistyötöntä puolen vuoden työkaksoihin. Työllistämisen tavoitteena on löytää urapolku joko kouluttautumisen kautta tai suoraan sijoittumalla töihin kuntaan. Mittareina työllistämisen seuraamisessa käytetään aktivointiastetta, virtaa työttömyyteen sekä Työttömyyteen sekä työttömyysjaksojen pituutta.

Tärkeänä työvälineenä nuorten työttömyyden vähentämisessä on nuorten työpajatoiminta. Kunta osallistuu aktiivisesti TE24 -palveluiden suunnitteluun ja vaikuttaa koko Pohjois-Savon ratkaisun syntymiseen.

Kunta tarjoaa edelleen myös nuorille kesätyömahdollisuuksia. Kesätyötä kehitetään niiden eurojen mukaisesti, joita valtuusto antaa tämän tehtävän hoitamiseen. Erityisesti kiinnitetään huomiota mahdollisuuteen laaja alaisesti työllistyä kunnan ja kunnassa toimivien yritysten palveluun kesäaikana.

5.3.7 Projektit

Projektia alueelle sisältyvät erillisrahoitteiset projektit, joiden määrärahat eivät sisälly minkään toisen osaston talousarvion. Vuonna 2022 tähän on sisällynyt itse Aktivoi-hanke sekä Viitoskäytävä - kumppanuudella kehittyvä kasvuvyöhyke- hanke.

Lisäksi tässä ovat seudullisen kehittämistoiminnan järjestelyihin tarvittavat määrärahat (seudullinen sopimus kehittämistoimista) ja Ylä-Savon veturin maksaosuus vuosittain.

5.3.7.1 Toimintasuunnitelma

Kunta tukee paikallisia yhdistyksiä ja järjestöjä Ylä-Savon Veturin rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisessä sekä pyrkii itse käyttämään seudullisen kehittämISRahan mahdollisuuksia osarahoituksena omissa hankkeissa. Kunta pyrkii myös aktiivisesti mukaan ohjelmakauden 2021–2027 Pohjois-Savon kuntien kanssa sekä myös itse toteuttamaan hankkeita.

Aktivoi-hanke

AKTIVOI - hankkeen tärkeimpänä tavoitteena on auttaa kunnan yrityksiä selviytymään koronan aiheuttamista talous- ym. vaikeuksista. Hankkeessa tavoitellaan mukana olevien yritysten muutoskyvykkyyden paranemista, jolloin ne ovat valmiimpia selviämään tämänhetkisestä ja mahdollisesti yritystä jatkossa kohtaavista kriisitilanteista. Tavoitteena on myös yrittäjien ja yritysten työntekijöiden liiketoiminnan osaamisen lisääntyminen (digitalisuus ja vihreä siirtymä) ja työssäjaksamisen paraneminen hankkeen toimenpiteiden vaikutuksesta. Hanke päättyy 31.12.2023.

Hankkeen toimenpiteinä vuonna 2023 toteutetaan ainakin:

- 1) *koulutuksia ja valmennuksia*, joita tarjotaan kunnan kaikkien alojen mikro- ja pk-yrityksille. Koulutuksia järjestetään mm. sosiaalisen median käyttöön, myynnin ja markkinoinnin tehostamiseen, yrittäjien ja työntekijöiden hyvinvoinnin parantamiseen liittyen ja yleiseen varautumiseen liittyen.
- 2) *yhteisöllisiä tapahtumia* yrittäjien/yritysten muutoskyvykkyyden parantamiseksi. Esimerkkinä tällaisesta on yrittäjien aamukahvit, joissa on ajankohtaisesta aiheesta tietoisku ja mahdollisuus keskustella aiheesta toisten yrittäjien ja asiantuntijoiden kanssa. Nämä tilaisuudet järjestetään myös etänä. Aiheita ovat mm. ulkomaalaisen työvoiman palkkaaminen, työnantajan palkkatuet ja rahoitushaut ja yritystuet.
- 3) *yrittäjyyklinikka* – palvelua aloittaville sekä juuri toiminnan aloittaneille yrittäjille. Palvelu toimii ilman ajanvarausta ja sen avulla tarjotaan tukea, apua ja neuvoja yrittämisen alkutaipaleelle. Alkuvaiheen yritysneuvonta on tarkoitettu kaikille kuntalaisille, mutta sitä toteutetaan lisäksi tiiviissä yhteistyössä kunta kokeilun henkilöstön kanssa.
- 4) *yritysvierailut*, joiden kautta kunnan ja yrittäjien vuorovaikutus lisääntyy, ja samalla voidaan tarjota neuvontapalveluita yrittäjille. Kaikki AKTIVOI -toiminta tapahtuu yrittäjien toiveita ja tarpeita kuunnellen, joten yritysvierailut on tärkeä tapa kerätä tietoa yrittäjiltä toiminnan kehittämiseksi.
- 5) *viestintää ja markkinointia*. Hankkeen aikana kehitetään kunnan verkkosivuja palvelemaan aiempaa paremmin yrityspalveluista kiinnostuneita, ja lisätään markkinointia monikanavaisesti.

Strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet 2022	Mittari	Vastuhenkilö
IDEA- JA KOKEILUKULTTUURIN RAKENTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Rakennamme käytännöllisen mallin kriteereineen, joka kytketään osaksi strategian viestintää ja suunnataan ideointia strategisiin tavoitteisiin Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin Otetaan käyttöön ideaboksi Palkitaan parhaat ideat /herätteet vuoden lopussa Lisäämme ideat ja kokeilut joryn ja henkilöstöpalaverien asialistalle Sovimme keneltä pitää pyytää lupa ideoiden toteuttamiseen Kuntalaisten palautteet (kuntalaisaloite) toteutetaan osallistavan budjetoinnin kautta 	<p>malli</p> <p>ideoiden ja kokeilujen määrä</p> <p>palautteiden määrä käytetyt eurot</p>	kunnanjohtaja, osastopäälliköt
KEHITÄMME KUNTAA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	<ul style="list-style-type: none"> Päätöksen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset Osavuositarkastukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty 	arviointien määrä	kunnanjohtaja osastopäälliköt
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	<p>Laaditaan viestintäsuunnitelma kärkitavoitteineen Uudistetaan kunnan www-sivut</p> <p>Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntäjäkuva) ja perehdytykseen</p>	<p>onnistuneiden rekrytointien määrä</p>	<p>hallintojohtaja</p> <p>hallintojohtaja osastopäälliköt</p>

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet 2022	Mittari	Vastuhenkilö
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVA JA TEHOKKAITA	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin • Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset, joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) • Kuvaamme yhdyspinnan hyvinvointialueeseen • Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti • Viestimme kuntalaisille vuoden vaihteessa selkeästi palveluiden muutoksen yhdessä hyvinvointialueen kanssa • Välittämme kuntalaisille hyvinvointialueen viestiä 	<p>kuvattujen palveluiden määrä</p> <p>yhdyspintojen määrä palaute uudistetuista sivuista</p> <p>viestien määrät</p>	<p>kunnanjohtaja, osastopäälliköt, tulosalue- vastaavat</p>
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI	<ul style="list-style-type: none"> • Laadimme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen) • Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä • Toteutamme koulutussuunnitelmaa • Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käydyt keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa • Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu • Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana 	<p>Henkilöstöstrategia/-suunnitelma</p> <p>vastaajien määrä sovitut toimenpiteet koulutuksiin osallistumismäärät</p> <p>Palaverien/kokousten määrät</p> <p>käytyjen kehityskeskustelujen määrä</p>	<p>hallintojohtaja</p> <p>hallintojohtaja johtoryhmä</p> <p>osastopäälliköt, esihenkilöt</p> <p>osastopäälliköt, esihenkilöt</p>

PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	<ul style="list-style-type: none"> • Perustamme lapsi- ja perheneuvoston, uusi vaikuttamiselin • Otetaan lapsivaikutusten arviointi käyttöön • Järjestetään koulutus viranhaltijoille ja valtuutetuille, jossa kirkastetaan tavoite 	Kokousten määrä Arviointien määrä Toteutetut koulutukset	valtuusto, kunnanhallitus, kunnanjohtaja Kunnanjohtaja, osastopäälliköt
---	--	--	---

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointipalvelujen määrittely <ul style="list-style-type: none"> – mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa tarkoittavat • Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönotto • Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä <ul style="list-style-type: none"> – Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä – Päivitetään avustuskriteerit – Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan – Teemme palveluiden tarvearvioinnin ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut 	Määriteltyjen palveluiden määrä Käytyjen keskustelujen määrä	HYTE-johtoryhmä Hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori Sivistysjohtaja, rehtorit Hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori Kunnanjohtaja, hallintojohtaja HYTE-johtoryhmä Hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAU YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE	<ul style="list-style-type: none"> Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen Päivitämme päätösten yritysvaikutusten arvioinnin Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä Hankimme infotaulun 5-tien varrelle, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana) 	paikallisten hankintojen määrä arviointien määrä foorumien määrä	kunnanjohtaja kunnanjohtaja osastopäälliköt kunnanjohtaja kunnanjohtaja tekninen johtaja
YRITYSTEN TYÖVOIMAN SAATAVUUS HELPOTTUU	<ul style="list-style-type: none"> Asuntojen aktiivinen markkinointi, Kaskihovin www-sivujen uudistaminen, näkyvä linkitys kunnan sivuille Aktivoi-hankkeen toimenpiteet 2023 	Koulutusten määrä	kunnanjohtaja, projektipäällikkö
YRITYSTEN MÄÄRÄ KASVAA	<ul style="list-style-type: none"> Aktivoi-hankkeen toimenpiteet 2023 	Yritysten nettomuutos	kunnanjohtaja, projektipäällikkö
INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA	<ul style="list-style-type: none"> Tietoliikenneverkon kehittäminen Tonttien ja toimitilojen aktiivinen markkinointi Lupaprosessien kehittäminen Päätösten yritysvaikutusten arviointi 	Uudet tonttikaupat Päätösten arviointimäärät	kunnanjohtaja, tekninen johtaja

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA	<ul style="list-style-type: none">• Palveluverkoston tarkastelu• Henkilöstömäärä ja osaaminen tarpeiden mukaan• Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa • Tunnistetaan tuleva palvelutarve• Tehostaan tilankäyttöä • Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	Kustannukset/palvelu Henkilöstömäärän muutos Ostopalvelusopimusten määrä Tilojen käyttöaste, Tilaneliöt/työntekijä Poistojen suhde/lainojen lyhennykset Lainaa/kuntalainen Ylijäämän määrä/suhteessa edelliseen vuoteen	Kunnanjohtaja, osastopäälliköt

Riskit

Riski	Toimenpide	Vastuu	Riskin taustatiedot
Henkilöriskit	Asianmukainen rekrytointiprosessi, henkilöiden arviointi, koeaika, vertailu, avainhenkilöiden/-tehtävien tunnistaminen, toimivat sijaisjärjestelyt.	johtoryhmä, esihenkilöt	Henkilöstö on organisaation tärkein voimavara ja strateginen resurssi. Työntekijän palkkaus on aina merkittävä investointi, joka kannattaa toteuttaa huolella. Henkilöstöön liittyvät riskit ovat haastavia, koska niitä on vaikea ennakoida ja arvioida taloudellisesti. Oikea henkilö oikealla paikalla -periaatteella saavutetaan paras tulos niin organisaatio kuin työntekijän itsensä kannalta.
Henkilöstön hyvinvointi	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskyselyt, aktiivinen välittäminen, ohjeistus, koulutus, asianmukaiset työvälineet ja työskentelyolosuhteet, kuntoutus ja uudelleensijoittaminen.	johtoryhmä, esihenkilöt	Työhyvinvointi on usean tekijän summa, joka vaikuttaa organisaation menestykseen, asiakastytyväisyyteen, taloudelliseen tulokseen ja maineeseen. Työhyvinvointi on sekä työnantajan että työntekijän vastuulla ja sen edistäminen on kaikki organisaatiotason tasojen vastuulla.
Henkilö-, omaisuus- ja vastuuvahingot	Työntekijöiden ammattitaidon ylläpitäminen, asianmukaiset työvälineet, ensiapuvalmiuksien ylläpitäminen, ajan tasalla oleva vakuutusturva.	johtoryhmä, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvastuu	Henkilöstöriskejä ovat tapaturmat, sairastumiset, työuupuminen, ammattiosaamisen vanheneminen, henkilö- ja työsuuhderiidat sekä tahattomat inhimilliset virheet. Kiinteän irtaimeen ja irtaimeen omaisuuteen riskejä voivat

			aiheuttaa muun muassa vesivahingot tulipalot ja ilkivalta.
Sopimusriskit	Sopimusten teolle on selkeä prosessi ja valtuudet, niillä on omistaja, sopimuksissa on kuntaa suojaavat pykälät ja sopimukseen on määritelty irtisanomisaika.	johtoryhmä, sopimusten tekoon valtuutetut henkilöt	Sopimusriskejä voivat olla se, että sopimus jää kokonaan tekemättä, tehty sopimus ei toteudu tai toteutuu toisin kun, on sovittu tai sopimus jättää liikaa tulkinnanvaraa toteutukseen.
Tietoliikenteeseen ja -järjestelmiin liittyvät häiriöt	Virustorjunta ajan tasalla, varajärjestelmät ja varmennukset kunnossa. Sallitaan vain kunnan hyväksymien järjestelmien käyttö. Käyttöoikeuksien poisto heti työntekijän työsuhteen päättyessä. Kyberuhkiin varautuminen.	hallintojohtaja, ICT-asiantuntija ja järjestelmien pääkäyttäjät sekä Savon-ICT palvelut Oy	Tietojärjestelmäriskejä ovat tekniset häiriöt, puutteet tietoliikenneverkoissa ja -järjestelmistä, verkkoihin kohdistuvat ulkopuoliset uhkat sekä laitteistorikot.
Tietoturva- ja tietosuojariskit	Henkilökohtaiset käyttäjätunnukset ja salasana, päätelaitteen lukitus. Kaikkea tietoa käsitellään luokittelun mukaisesti. Tietosuoja-asioiden perehdytys ja ajantasainen koulutus. Tietojärjestelmien vastuuhenkilö/pääkäyttäjä.	kaikki kunnan tietojärjestelmiä ja tietoja käsittelevät henkilöt, tietosuoja- ja tietoturvavastaavat, Savon ICT-palvelut Oy	Tietoturvaan liittyvät riskit liittyvät tietojen luottamuksellisuuteen, oikeellisuuteen, palvelujen saatavuuteen ja tietosuojaan. Vastuu tietoturvasta ja -suojusta on jokaisella esihenkilöllä ja työntekijöillä. Yksityiskohtaiset tiedot löytyvät kunnan tietosuojaselosteista ja rekisteriotteesta
Hanke- ja projektiriskit	Nimetään hankkeelle vastuuhenkilö ja mahdollisesti projektipäällikkö. Kaikilla hankkeilla tulee olla hankesuunnitelma, jonka perusteella arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta tavoitteiden ja kustannusarvoin osalta. Hanke päätetään hallitusti.	hallintojohtaja, projektipäälliköt	Kunta voi itse hallinnoida hankkeita tai olla mukana muiden järjestämissä hankkeessa osatoteuttajana, kumppanina tai rahoittajana. Hankkeiden säännöt ja ohjeet voivat olla tiukempia kuin kunnan omat säännöt ja ohjeet hankkeeseen osallistumisesta päättää hallinnonsäännöt

			mukaisesti toimivaltainen viranomainen.
Salassapitoriski	Salassapitoasioiden osaaminen, sovellusten käyttö.	hallintojohtaja, asianhallintasihteeri, palvelusihteerit, viranhaltijapäätösten tekijät	Salassa pidettävän tiedon julkaiseminen voi aiheuttaa vahingonkorvauksen, ilmoituksen tietosuojavaltuutetulle, hyvityselvoitteen tai maineen menetyksen.
Tietojenluovutusriski	Tietojenluovutusperiaatteiden hallinta.	kaikki viranhaltijat ja työntekijät	Asiakirjapyynnöt ja muut tiedot luovutetaan julkisuus- ja tietosuojalain mukaisesti.
Rahoitus- ja sijoitustoiminnanriskit	Korkoriskin, likviditeetin, takausten ja vakuuksien aktiivinen seuranta ja valvonta.	kunnanjohtaja, hallintojohtaja, taloussihteeri	Rajataan vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvää korkoriskiä. Pidetään lainojen suojausaste riittävän korkealla tasolla. Takauksen sovelletaan valtioneuvoston asetuksia ja takauksilta peritään tarvittaessa riskiä kuvastava vuotuinen takausprovisio. Lupien ja sopimusten vakuudet ovat oikein mitoitettua kattaen myös mahdollisen takuuajan.

5.4 Palvelulautakunta

Palvelulautakunta koostuu sivistysosastosta. Sivistysosasto jakaantuu viiteen tulosalueeseen: perusopetus, lukio, kulttuuri- ja nuorisopalvelut, varhaiskasvatus ja tukipalvelut. Sivistysosasto vastaa 1000 peruskoululaisen opetuksesta, 280 lapsen varhaiskasvatuksesta, 170 lukiolaisen opiskelusta, kulttuuripalveluiden tuottamisesta, kirjastopalveluiden tuottamisesta, kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluiden tuottamisesta sekä nuorisopalveluiden tuottamisesta. Lisäksi se sisältää sivistysosaston hallinnon.

5.4.1 Tuloarviot ja määrärahat sivistysosaston alainen toiminta

	TP 2021 (1000 €)	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	1 465	1 412	1 290	1 290	1 290
Toimintamenot	-15 124	-15 059	-16 619	-16 760	-16 910
Toimintakate	-13 660	-13 648	-15 329	-15 470	-15 620
Suunnitelmapoistot	-39	-31	-20	-20	-20
Sisäiset tulot	2	-	-	-	-
Sisäiset menot	-3 668	-4 152	-2 791	-2 791	-2 791
Tilikauden tulos (sis.sisäiset erät)	-17 326	-17 831	-18 140	-18 281	-18 431
Vyörytyserätulot	244				
Vyörytyserämenot	-544	-422			

5.4.2 Henkilöstö

Perusopetus	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset koko henkilöstö	103	103	103
Määräaikaiset (sis. avointen tehtävien hoitajat)	18	18	18
Yhteensä	121	121	121

Lukio	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	15	15	15
Määräaikaiset	0	0	0
Yhteensä	15	15	15

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Kirjasto			
Vakinaiset	5	5	5
Määräaikaiset	0	0	0
Yhteensä	5	5	5
Muu kulttuuritoimi			
Vakinaiset	1	1	1
Määräaikaiset	0,2	0,2	0,2
Yhteensä	1,2	1,2	1,2
Kansalaisopisto			
Vakinaiset	4,5	4,5	4,5
Määräaikaiset	n. 90	n. 90	n. 90
Yhteensä	vajaat 100	vajaat 100	vajaat 100
Nuorisotyö			
Vakinaiset	2,5	2,5	2,5
Määräaikaiset	1	1	1
Yhteensä	3,5	3,5	3,5
Tulosalue yhteensä	109,70	109,70	109,70

Varhaiskasvatus	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	68	68	68
Määräaikaiset	4	4	4
Yhteensä	72	72	72

Tukipalvelut	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	1½	1½	1½
Määräaikaiset	0	0	0
Yhteensä	1½	1½	1½

5.4.3 Toimintasuunnitelma sivistysosasto

Perusopetus

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on kasvatus- ja opetustehtävä. Tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus. Yhteiskunnalle perusopetus tarjoaa välineen kehittää kansakunnan sivistyksellistä pääomaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Lukio

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys sekä riittävät tiedot ja taidot lukion jälkeistä jatko-opiskelua varten. Kuvataidelukion tehtävänä on tämän lisäksi antaa opiskelijalle mahdollisuus perehtyä syvästi kuvataiteeseen ja kehittää opiskelijan kuvallista ilmaisua.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tulosalue käsittää Kaskikuusen kansalaisopiston, kirjaston, Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteen, muun kulttuuritoiminnan ja nuorisotyön.

Kansalaisopisto

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuksien, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kaskikuusen kansalaisopiston ylläpitämisluvan mukaan kansalaisopisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on tukea kuntalaisten hyvinvointia ja yleissivistystä sekä lisätä heidän valmiuksiaan toimia aktiivisesti muuttuvassa yhteiskunnassa. Koulutuksen painoalueina ovat kädentaidot, musiikki, kuvataiteet, kielet, tietotekniikka sekä terveyttä edistävät aineet. Opisto järjestää tarvittaessa suomen kielen ja kulttuurin koulutusta maahanmuuttajille.

Kaskikuusen kansalaisopiston opetus on monipuolista, laadukasta ja kaikki ikä- ja väestöryhmät huomioonottavaa. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa myös kuntarajat ylittäen. Toiminta tukee kuntalaisten monipuolista hyvinvointia, vahvistaa kunnan kulttuuri-imagoa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa asuinkuntana. Pyritään vahvistamaan henkilöstön työssäjaksamista ja työmotivaatiota.

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste antaa opetusta taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Tämän ohella toiminta sisältää laajenevaa muskaritoimintaa ja konserttitoimintaa.

Toiminta tukee kuntalaisten monipuolista hyvinvointia, vahvistaa kunnan kulttuuri-imagoa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa asuinkuntana.

Nuorisotoimi

Nuorisotyö tarjoaa kaikille nuorille suunnattua toimintaa huomioiden ja edistäen lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia. Työmuotoina käytetään nuorisotilatoimintaa, etsivää nuorisotyötä / sosiaalista vahvistamista sekä kerho-, ryhmä- ja leiritoimintaa. Toiminnan tarkoituksena on sitouttaa varhaisnuoret ja

nuoret toimintaan mielekkään tekemisen kautta, sekä samalla edistää heidän hyvinvointiaan, sosiaalisia taitojaan ja elämänhallinnan taitojen kehittymistä sekä ennalta syrjäytymistä. Kaikissa toiminnoissa huomioidaan kasvatuksellisuus.

Lisäksi nuorisotyön tarkoituksena on edistää kulttuuri- ja ympäristökasvatusta.

Nuorisotiloilla työmuotoina käytetään mm. ryhmätoimintoja ja teemakokonaisuuksia. Nuoret saavat myös viettää aikaa kavereiden kanssa valvotussa ympäristössä aikuisen ollessa aina läsnä ja mukana nuorten vapaa-ajassa.

Leiri-, kerho-, ja retkitoiminnassa vahvistetaan lasten ja nuorten ympäristö-, kulttuuri- ja liikuntatietoutta järjestämällä monipuolisia mahdollisuuksia osallistua leireille, retkille ja koko perheen tapahtumiin tehden vahvaa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Sosiaalisen vahvistamisen ja ennaltaehkäisyn tavoitteessa työmuotoina ovat mm. monialainen yhteistyö, yhteistyötapaamiset eri nuorten toimijoiden kanssa, suunnatut kerhot, etsivä nuorisotyö sen eri muodoissa hyödyntäen Nuotta valmennusta ja sekä ryhmälle kohdennettuja muita hankkeita ja palveluja ja Valpas toiminnan kokonaisvaltainen ohjaus- ja valvonta vastuu.

Kirjasto

Lapinlahden kunnankirjasto tarjoaa sekä laadukasta paikallispalvelua kahdessa toimipisteessä, että sähköisiä palveluita. Kirjasto tarjoaa asiakkaiden käyttöön monipuoliset aineistokokoelmat, joiden käyttö on pääosin maksutonta. Yleisen kirjaston tehtävät määrittää kirjastolaki (2016/1492). Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävänä on: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolla tulee olla käytössään tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö, riittävät aukioloajat sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Ajantasainen välineistö sisältää henkilöstölle ja käyttäjille tarkoitettuja laitteita, ohjelmistoja ja verkkoyhteyksiä.

Muu kulttuuritoimi

Muu kulttuuritoimi pyrkii vahvistamaan Lapinlahden kuntakuvaa juurevana kulttuuripitäjänä tukemalla tapahtumajärjestäjiä ja käyntikohteita sekä tarjoamalla kulttuurielämyksiä. Lisäksi edistetään verkostoitumista eri toimijoiden kesken, tehdään yhteismarkkinointia ja avustetaan toimijoita lisäresurssien hankinnassa. Muu kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä kulttuuripalvelujen kehittämiseksi Ylä- ja Pohjois-Savon kuntien kulttuuritoimien kanssa sekä hanketoiminnan parissa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaa varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Esiopetus, jota säätelee perusopetuslaki, on osa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimivuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää.

Tukipalvelut

Sivistysosaston tukipalveluihin kuuluu: sivistysosaston hallinto, koulutapaturmat ja hankkeet.

5.4.4 Toimintasuunnitelmat tulosalueittain

5.4.4.1 Perusopetus

Kouluilla säilytetään vuoden 2022 talousarvion mukaiset toiminnot. Palvelurakennetta tarkastellaan talousarviovuoden 2023 aikana.

Talousarviovuoden tavoitteilla pyritään parantamaan perusopetuksen laatua ja lisäämään oppilaiden välistä tasa-arvoa. Kaikille oppilaille taataan tarvittava tuki riittävällä resursoinnilla. Perusopetuksen laadun lisäämiseen ja erityisopetusta kehitetään erityisesti hankkeiden kautta. Kehitetään koulujen välistä tasa-arvoa. Toimintatapoja kehitetään edelleen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Opetussuunnitelman keskeisinä tavoitteina on vahvistaa oppilaan aktiivisuutta, lisätä opiskelun merkityksellisyyttä ja mahdollistaa onnistumisen kokemukset jokaiselle oppilaalle. Opetussuunnitelmat korostavat oppiaineiden opetuksessa laaja-alaista osaamista, joka rakentuu eri näkökulmista. Opiskelu, työelämä sekä aktiivinen kansalaisuus edellyttävät eri tiedon- ja taidonalojen hallintaa ja niitä yhdistäviä tekijöitä.

Opetussuunnitelmassa arviointiluku vaatii edelleen kehitystoimintaa. Tavoitteena selkeyttää ja yhtenäistää arviointiohjeita.

Koulun toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat vuorovaikutteisuuden ja monipuolisen työskentelyn periaatteet. Tämä tarkoittaa, että koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä. Työtapojen tulee antaa tilaa kokeilemiseen, tutkimiseen, toiminnallisuuteen, liikkumiseen ja leikkiin. Luokkahuoneen lisäksi oppimisympäristöinä käytetään yhä enemmän myös koulun ulkopuolisia ympäristöjä: liikutaan luonnossa ja vierailaan esimerkiksi museoissa tai yrityksissä. Teknologialla on yhä suurempi merkitys koulun arjessa, ja oppilaat voivat entistä paremmin osallistua omien oppimisympäristöjensä kehittämiseen ja valitsemiseen. Uusi opetussuunnitelma korostaa arviointimenetelmien monipuolisuuden lisäksi myös arviointia, joka ohjaa ja edistää oppimista.

Yhteistyötä toisen asteen kanssa ja muiden toimijoiden kanssa tullaan kehittämään oppivelvollisuuden nousua 18 ikävuoteen. Perusopetuksen velvollisuus on selvittää, että kaikki opiskelijat ovat saaneet jonkun jatko-opintopaikan peruskoulusta valmistumisen jälkeen tai siinä vaiheessa, kun oppilaalla ei ole enää oikeutta opiskella peruskoulussa.

Koulukiusaamisen vastaista toimintamallia arvioidaan Kiva Koulu-kyselyin yhdessä Turun yliopiston kanssa.

Oppilaskuljetusten kilpailutus tapahtuu kevään 2023 aikana.

5.4.4.2 Lukio

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu vuoden 2022 tuntimäärälle. Lukion toiminnoissa ei merkittäviä muutoksia. Laitteet ja materiaalit ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille tulevat kasvattamaan lukion kustannuksia.

Lukion toiminnan kehittäminen laadukkaana opetuksen sekä laajan opintotarjonnan pohjalta. Osallistuminen kuvataidelukioiden kehittämisverkoston toimintaan edistää kuvataideopetuksen laatua ja lisää yhteistyötä kuvataidelukioiden välillä. Lukio-opetuksen laadun ylläpitäminen ja kehittäminen tapahtuu opettajien kouluttamisen sekä laadukkaiden ja ajanmukaisten opetusmateriaalien kautta. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön kautta vahvistetaan lukiolaisten työelämä- ja jatko-opintovalmiuksia. Kehitetään lukion ja lukio-opintojen houkuttelevuutta yläkouluikäisten silmissä. Uuden opetussuunnitelman sisäänajon myötä toimintatapojen tarkastelua ja kehittämistä siten, että opetusmenetelmät, oppimisympäristöt ja arviointimenetelmät ovat entistä monipuolisempia ja ohjaavat sekä tukevat opiskelijaa. Riittävän tuen

tarjoaminen lukion opiskelijoille auttaa lukio-opintojen loppuun saattamisessa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisessa.

5.4.4.3 *Kulttuuri- ja nuorisopalvelut*

Kansalaisopisto

Laadukkaan opetustarjonnan ylläpitäminen ja kehittäminen: Opetusta järjestetään 6900–7100 tuntia kalenterivuodessa. Asiakslähtöinen suunnittelu, joka perustuu kurssiarviointeihin, eri-ikäisiltä kuntalaisilta tuleviin toiveisiin ja opiston henkilöstön ajan ja muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnan seuraamiseen ja ideointiin. Laatuun vaikutetaan henkilöstön työhyvinvointia ja -turvallisuutta edistämällä, koulutuksella sekä yhteistyöllä muiden kansalaisopistojen ja yhteistyötahojen kanssa.

Palvelujen saavutettavuus: Kansalaisopistopalvelut pidetään kuntalaisten saavutettavina ottaen huomioon fyysiset välimatkat. Etäopetus on osa opistotoimintaa. Luontokyltien opetustarjonnan määrä pyritään säilyttämään nykyisenä.

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteen vuoden 2023 talousarvio on laadittu Lapinlahden kunnan ja Kuopion konservatorion välisen sopimuksen pohjalta. 16.1.2018 hyväksytyin sopimuksen mukaan Lapinlahden kunnan kuntaosuus on 50.000 €/v.

Myönteinen näkyvyys ja vaikuttavuus yli kuntarajojen: Musiikin perusopetuksen laajuuden ylläpitäminen toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevällä ja suunnitellulla tasolla (40–45 oppilasta). Varhaisiän musiikkikasvatus eli musiikkileikkikoulu-, soitinkaruselli- ja alkusoittotoiminta tukee musiikin perusopetusta. Esiintymistoiminnan kehittäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kirjasto

Lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämiseksi kirjasto järjestää vuosittain kirjastonkäytönopetuksia vähintään kolmelle luokka-asteelle ja kirjavinkkauksia vähintään kahdelle luokka-asteelle, satutunteja järjestetään viikoittain, lapsia kannustetaan lukudiplomien suorittamiseen ja järjestetään lasten- ja nuorten tapahtumia. Asiakkaiden käyttöön tarjotaan monipuolista ja koko ajan uudistuvaa kokoelmaa. Kirjasto tekee sidosryhmäyhteistyötä, muun muassa järjestämällä tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Muu kulttuuritoimi

Muu kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä ja osallistuu yhteisiin hankkeisiin Ylä-Savon ja Pohjois-Savon kulttuuritoimien kanssa kulttuuripalvelujen kehittämiseksi. Matkailua kehitetään seudullisena yhteistyönä Iisalmi ja tienoot -matkailupalveluverkostossa. Pidetään huolta Varpaisjärven kotiseutumuseon kokoelmista ja kehitetään sen sekä Suomen Asutuseon toimintaa. Kulttuuritoimi on mukana koordinoimassa ja järjestämässä tapahtumia ja niistä tiedottamista. Lapinlahtea tuodaan esille messuilla ja tapahtumissa sekä eri medioissa. Kulttuuritoimi pyrkii tuomaan esille kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja mahdollistamaan niiden tulemisen osaksi kuntalaisten arkea.

Nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön ja nuorisotyön henkilöresurssien oikealla mitoituksella tavoitteena tavoittaa alle 29-vuotiaat koulunsa keskeyttäneet ja kouluttamattomat nuoret. Heille mahdollistetaan asianmukaiset jatkokoulutukset koulutukseen ja työelämään monialaisia verkostoja hyödyntäen ohjaten oikea-aikaisten palvelujen piiriin. Etsivän nuorisotyön valtion rahoitusta haettu vuodelle 2023 ja uutta rahoitusta haetaan ajalle 1.9.2023-31.8.2024.

Valpas oppivelvollisuuden suorittamisen ohjaus, valvonta ja kehittämisvastuu operatiivisella tasolla nuorten toisen asteen koulutukseen hakeutumiseksi.

Nuorisofoorumin toiminnan turvaaminen aktiivisena toimijana nuoria koskevassa päätöksenteossa.

Nuorisotila Klubin toiminnan ja sen alueen nuorisotoiminnan turvaaminen riittävällä henkilöstöresurssimäärällä nuorisotoimissa.

Vuodelle 2023 on haettu koulunuorisotyön kehittämishanketta, jonka omarahoitus osuus on noin 5 000 euroa vuodessa.

Vapaaehtoistyön ylläpitäminen aktiivisena toiminnassa koko kunnan alueella Lapinlahden ja Varpaisjärven seurakunnan kanssa yhteistyössä, kehittämällä jalkautuvaan nuorisotyötä mm Wauto –liikkuvan nuorisotyön muodon kautta kolmen kunnan / kaupungin yhteistyönä kunnan omarahoitusosuutena noin 5 000 euroa.

E-pelaamisen toiminnan kehittäminen ja nuorten kasvuntukeminen sekä opastaminen somessa sekä netissä.

Toiminnan suunnittelu vuoden aikana nuorten ja perheiden tarpeet ja toiveet huomioiden leiri- ja retkityössä.

Nuorisotilojen säännöllinen aukiolo suunnitellen aktiivista sisältöä nuorisotalo toimintaan.

Ohjaajien tuki nuorille, jotta he saavat uusia hyviä ja vahvoja kokemuksia mm kerho- ja leiritoiminnan kautta. Nämä voivat jäädä kokematta nuoren psyykkisten ja/tai henkisten vaikeuksien takia, sekä nuorten rohkeuden puutteesta osallistua muuhun toimintaan esimerkiksi kiusaamisen pelon vuoksi.

5.4.4.4 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoitona tai päiväkotitoimintana kunnan itsensä järjestämänä: perhepäivähoitajia on 17, kaksi ryhmäperhepäiväkotia ja kuusi päiväkotia. Lisäksi kunta hankkii varhaiskasvatuspalveluja yksityisiltä palvelujen tuottajilta: yksityistä perhepäivähoitoa tuetaan lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella ja harkinnanvaraisella yksityisen hoidon tuen kuntalisällä. Yksityisen palvelujen tuottajia on kolme yksityistä perhepäivähoitajaa ja kaksi yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Tavoitteena on, että perhepäivähoito- ja päiväkotipaikkojen saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita alueellisesti, laadullisesti ja määrällisesti.

Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatustalakiin tuli voimaan 1.8.2022: muutoksessa määriteltiin lapsen kolmitasoinen tuki. Lasten yleisen tuen tukipalveluista, tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallinnollinen päätös. Tuen lainmukainen toteuttaminen voi tarkoittaa lisähenkilöstön palkkaamista tai määräaikaista ryhmäkoon pienennystä niissä lapsiryhmissä, joissa on esim. useita tuen tarpeen lapsia. Tuki toteutetaan aina osana varhaiskasvatuksen toimintaa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä pienenee, mutta varhaiskasvatuksen kysyntää on kuitenkin vaikea ennustaa luotettavasti, koska vaihtelua kysyntään tuo työllisyystilanne, opiskelumahdollisuudet ja lapsiperheiden muuttoliike. Lisäksi asiakasmaksujen alentamisen tavoitteena on nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienenevät, koska lasten määrä vähenee ja jo päätetyt asiakasmaksulain muutokset vaikuttavat pienentävästi maksutuloihin.

Talousarviossa ei ole huomioitu muutoksia, joista ei ole tehty valtion tasolla päätöksiä talousarviovalmisteluun mennessä.

Varhaiskasvatuksessa on painopistealueina vuonna 2023 liikunnalliset ja toiminnalliset menetelmät, lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen ja toiminnan säännöllinen arviointi.

5.4.4.5 Tukipalvelut

Tukipalveluiden osalta merkittävä muutos on oppilashuollon palveluiden siirtyminen Hyvinvointialueen alaisuuteen. Hallinnossa uudet virkajärjestelyt astuvat voimaan 1.1.2023.

Tunnusluvut ja mittarit

Perusopetus

	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Perusopetuksen tuntimäärä (ei sisällä hankerahoituksella toteutettuja tunteja)	2013	2040,5	2040	2020	2020
Tuntikehys/oppilas	2,03	2,02	2,12	2,23	2,4
Yleisopetusryhmien lkm	57	55	55	55	53
Erytisopetusryhmien lkm	9	9	9	10	10
Nettomenot/oppilas (ulkoiset menot)	7 566 €	7 755 €	8 938 €	8 938 €	8 938 €
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkokoo alakouluissa	16,8	17,5	16,1	15,0	14,3
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkokoo yläkouluissa	19,2	19,8	19,8	19,0	18,4
Oppilaskuljetusten kustannukset/kuljetusoppilas	1995	2091	2345	2345	2345

Oppilaita peruskoulussa tilastointipäivänä 20.9.	TP 2021	TA 2022	TAE 2023
Alapitkä	77	75	73
Martikkala	43	46	40
- joista esioppilaita	3	4	2
Nerkoo	65	63	56
Matin ja Liisan koulu	607	610	595
Varpaisjärven koulu	178	187	171
Paloisten koulu	31	28	25
- joista esioppilaita	3	0	4
Yhteensä	1001	1009	960
- joista esioppilaita	6	4	6
Kuljetusoppilaita peruskoulussa	479	466	445
Pidennetyssä oppivelvollisuudessa	21	21	26
Muut erityisoppilaat	81	76	80
Oppilasmäärät lv. 2023 – 2025	TAE 2024	TAE 2025	
Alapitkä	73	64	
Martikkala	35	30	
- joista esioppilaita	3	3	
Nerkoo	47	39	
Matin ja Liisan koulu	560	534	
Varpaisjärven koulu	166	154	
Paloisen koulu	21	18	
- joista esioppilaita	0	2	
Yhteensä	902	839	
-joista esioppilaita	3	5	

Lukio

	TP 2021	TA 2022	TAE 2023
Ulkoiset nettomenot/opiskelija	6504 €	7557 €	7647 € laskettu 170 opiskelijalla
Tuntikehys	308	300	300
Tuntikehys/opiskelija	1,72	1,81	1,76
Toteutuneiden syventävien ja soveltavien kurssien lkm., joista kuvataidelinjan kursseja	111/23	105/23	105/23
	TP 2020	TP 2021	TA 2022
Opiskelijoita 20.9	190	169	167
- joista vieraspaikkakuntalaisia	60	58	44
- joista lapinlahtelaisia	130	111	123
- kuvataidelinjalla	80	69	71
- yleislinjalla	110	100	96
Ylioppilaita lukiosta	46	64	48
Lukion ylioppilaskirjoitusten			
arvosanajakauma keväällä	kevät 2020	Kevät 2021	Kevät 2022
	%	%	%
l	7	3	1
e	10,3	13	10,5
m	16	18	12,1
c	24,4	27	29
b	26,3	22	26,3
a	12,8	14	13,7
i	3,2	3	7,4

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kansalaisopisto	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Opetustunnit	7920,7	6900–7100	6900–7100	6900–7100	6900-7100
Opiskelijat (netto) *	1544	1300	1300	1300	1300
Opiskelijat (brutto, ml. luennot)	3535	3000	3000	3000	3000
Pidetyt tunnit / asukasluku	0,86	0,74	0,74	0,74	0,74
Opiskelijat / asukasluku (%)	16,7	13,7	13,7	13,7	13,7
Kokonaiskulut (ulkoiset)	562.068				
Valtionosuus	312.140				
Myyntituotot	101.938	99.750	94.000	94.000	94.000
Kuntaosuus (ulkoiset)	147.990				

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Oppilaat	44 (68)	45 (75)	45 (75)	45 (75)	45 (75)
...joista musiikin perusopetuksessa, klassinen	44	45	45	45	45
...joista musiikin perusopetuksessa, rytmimusiikki	0	0	0	0	0
Varhaisiän musiikkikasvatus (muskarit, soitinkaruselli ja alkusoitto)	25	30	30	30	30
Viikkotuntimäärä	56,9	65	65	65	65
Vuosittainen tuntimäärä	1993	2275	2275	2275	2275

Nuorisotoimi	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Nuorisotilat / yökahvila avoinna (pv)	274	270	250	250	250
Kävijöitä vuodessa	5911	7100	6500	6500	6500
leiripäivät / osallistujia vuodessa	13 / 99	15 / 115	20 / 300	20 / 300	20 / 300
Etsivän nuorisotyön / tukihenkilötoiminnan asiakkaat/asiakastapaamiset	389/ 733	358 / 730	350 / 630	350 / 630	350 / 630
Kerhot ja ryhmät /osallistujia vuodessa	40 / 358	25 / 259	30 / 250	30 / 250	30 / 250

Muu toiminta ja tapahtumat / osallistujat vuodessa	101/ 973	61 / 878	60 / 800	60 / 800	60 / 800
Tilojen muut ulkopuoliset käyttäjät vuodessa	227	120	150	150	150
Vapaaehtoisten osallistumiskerrat vuodessa yhteensä henkilöä	43	7	7	7	7
Koulu / oppilaitos nuorisotyön käynnit	7	9	50	50	50

Kirjasto	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Kokonaislainaus	116 750	125 000	125 000	125 000	125 000
Kokonaislainaus/asukasluku	12,5	13,1	13,0	13,0	13,0
Lähikirjaston lainaus	25 394	30 000	30 000	30 000	30 000
Kirjastoautolainaus	--	--	--	--	--
Hankinnat (niteitä, kpl)	2 427	3 000	3 000	3 000	3 000
Fyysiset käynnit	55 587	55 000	60 000	60 000	60 000
Fyysiset käynnit/asukasluku*	5,9	5,7	6,0	6,0	6,0
Taide- ja aineistonäyttelyt	52	45	50	50	50
Luku- tai kirjallisuusdiplomin suorittaneita oppilaita/vuosi	230	250	250	250	250
Aukiolotunnit, jolloin henkilökunta paikalla/vuosi	3 052	3 000	3 000	3 000	3 000
Omatoimikirjastojen aukioloajat/vuosi	2 843	5 500	5 500	5 500	5 500
Kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetukseen osallistuneita ryhmiä/vuosi	26	30	30	30	30

Muu kulttuuritoiminta	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Henkilöstö	1,2 ht	1,2 ht	1,2 ht	1 ht	1 ht
Muu kulttuuritoiminta €/as (ulkoiset nettomenot)	7,19	8,82			
Kotiseutumuseon kävijämäärä	200	250	250	250	250
Pappilan kivinavetan kävijämäärä	698	726	700	700	700
Kulttuuritapahtumat	14	25	13	13	13

Varhaiskasvatus

	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
henkilöstö	72	68	68	68	68
lapsia päiväkodissa (sisältää esiopetuksen)	202	182	180	170	170
lapsia perhepäivähoidossa	82	90	90	80	80
lapsia esiopetuksessa (sis. päiväk.lapsimäärään)	78	92	66	66	62
kotihoidon tuen piirissä olevien lasten keskimääräinen lkm/kk	80	70	60	60	60
lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	25	35	35	35	35

Strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
IDEA- JA KOKEILUKULTTUURIN RAKENTAMINEN	<ul style="list-style-type: none">• Rakennamme käytännöllisen mallin kriteereineen, joka kytketään osaksi strategian viestintää ja suunnataan ideointia strategiaan tavoitteisiin• Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalaverissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin• Otetaan käyttöön ideaboksi• Palkitaan parhaat ideat /herätteet vuoden lopussa• Lisäämme ideat ja kokeilut joryn ja henkilöstöpalaverien asialistalle• Sovimme keneltä pitää pyytää lupa ideoiden toteuttamiseen• Kuntalaisten palautteet (kuntalaisaloite) toteutetaan osallistavan budjetoinnin kautta	malli ideoiden ja kokeilujen määrä palautteiden määrä käytetyt eurot	
KEHITÄMME KUNTAA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	<ul style="list-style-type: none">• Päätöksen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset• Osavuosikatsaukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty	arviointien määrä	
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	<ul style="list-style-type: none">• Laaditaan viestintästrategia kärkiviesteineen• Uudistetaan kunnan www-sivut • Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntajakuva) ja perehdytykseen	onnistuneiden rekrytointien määrä	

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
<p>PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVA JA TEHOKKAITA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin • Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) • Määritetään palveluiden vasteajat • Kuvaamme yhdyspinnan hyvinvointialueeseen • Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti • Viestimme kuntalaisille vuoden vaihteessa selkeästi palveluiden muutoksen yhdessä hyvinvointialueen kanssa • Välittämme kuntalaisille hyvinvointialueen viestiä 	<p>Koulujen itsearviointikysely : luokat 3,5 ja 8.</p> <p>Perusopetuksen suorittamisen aste /ikäluokka.</p> <p>Lukion opiskelijakysely</p> <p>Varhaiskasvatuksen asiakaspalaute</p>	<p>Osastopäällikkö</p> <p>Koulutoimisto</p> <p>Lukion rehtori</p> <p>Varhaiskasvatuspäällikkö</p>
<p>HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laadimme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen) • Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä • Toteutamme koulutussuunnitelmaa • Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käyty keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa 	<p>Työhyvinvointikysely</p> <p>Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen opettajapalautekysely</p> <p>Sairaspoissaolot</p> <p>Koulutuksiin osallistumisprosentti</p>	<p>Osastopäällikkö</p> <p>Kansalaisopiston rehtori</p> <p>Osastopäällikkö</p> <p>Osastopäällikkö/esimiehet</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu • Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana 		
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	<p>Perustamme lapsi- ja perheneuvoston, uusi vaikuttamiselin</p> <p>Otetaan lapsivaikutusten arviointi käyttöön Järjestetään koulutus viranhaltijoille ja valtuutetuille, jossa kirkastetaan tavoite</p>	Kuntaan muuttavien lapsiperheiden määrä	Osastopäällikkö

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	<p>Hyvinvointipalvelujen määrittely</p> <ul style="list-style-type: none"> • Määrittelemme mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa tarkoittavat <p>Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönotto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveydenhuolto <p>Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> – Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä – Päivitetään avustuskriteerit – Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan – Teemme palveluiden tarvearvioinnin ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut 	<p>Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen opiskelijapalautekysely</p> <p>Asiakaskysely kirjastopalveluista</p> <p>Toiminnan aloitus</p> <p>TEA-viisari</p> <p>Kouluterveyskysely</p>	<p>Kansalaisopiston rehtori</p> <p>Kirjastotoimenjohtaja</p> <p>valtuusto</p>

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAU YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE	<ul style="list-style-type: none"> Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen Päivitämme päätösten yritysvaikutusten arvioinnin Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä Hankimme infotaulun 5-tien varrelle, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana) 		
YRITYSTEN TYÖVOIMAN SAATAVUUS HELPOTTUU			
YRITYSTEN MÄÄRÄ KASVAA			
INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA			

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA	<ul style="list-style-type: none"> Palveluverkoston tarkastelu Henk.määrä ja osaaminen tarpeiden mukaan Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa Tunnistetaan tuleva palvelutarve Tehostaan tilankäyttöä Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa 	Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen luottamushenkilöpalautekysely	Kansalaisopiston rehtori

5.5 Tekninen- ja ympäristölautakunta

Tekninen lautakunta vastaa kunnan organisaatiossa teknisten palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä sekä investointien toteuttamisesta valtuuston hyväksymien päätösten, ohjeiden ja määrärahojen puitteissa. Tekniset palvelut sisältävät neljä (4) eri tulosyksikköä; tekninen toimi, liikenneväylät ja yleiset alueet, kiinteistökeskus ja liikuntatoimi.

Tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut kuuluvat kunnan organisaatiossa tekniseen osastoon. Lapinlahden Vesi Oy toimii kunnan vesihuoltolaitoksena ja on kunnan 100 %:sti omistama osakeyhtiö. Lapinlahden Vesi Oy:n toimitusjohtajana toimii tekninen johtaja ja toiminta nivoutuu osaksi teknistä osastoa. Ympäristöpalvelut toimivat ympäristölautakunnan alaisuudessa.

Tekninen toimi on teknisen osaston ohjaava osa ja kokoaa yhteen erilaiset teknisen- ja ympäristöpalvelujen toiminnot. Liikenneväylät ja yleiset alueet tulosyksikkö huolehtii katujen, teiden sekä puistojen ja muiden yleisten alueiden kesä- ja talvikunnossapidosta sekä kunnalle kuuluvista yksityistieasioista. Kiinteistökeskus tulosyksikön vastuulle kuuluu kunnan omistamien kiinteistöjen hoito ja kunnossapito. Lisäksi kiinteistökeskus huolehtii useista erilaisista kunnan omistamien tytäryhtiöiden, Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon liittyvistä asioista. Liikuntatoimi huolehtii kuntalaisten liikuntapalveluiden tuottamisesta.

Tekninen lautakunta päättää hallintosäännön mukaan mittavimmista urakoista ja suuremmista suunnittelusopimuksista, sekä valvoo teknisen palvelun toimintaa. Lisäksi lautakunta toimii kunnan kaavatoimikuntana hoitaen kaavoitusprosessin eri vaiheita päätöksenteon pohjaksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Tekniseen lautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Esittelijänä lautakunnan kokouksissa on tekninen johtaja ja pöytäkirjanpitäjänä teknisen osaston palvelusihteeri.

Ympäristölautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja kullekin henkilökohtaiset varajäsenet. Esittelijänä ympäristölautakunnan kokouksissa on rakennustarkastaja ja ympäristösihteeri, pöytäkirjanpitäjänä rakennustarkastaja ja ympäristösihteeri vuorotellen.

Ympäristöpalveluihin kuuluvat seuraavat tulosyksiköt; rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu ja ympäristöpalveluiden yhteiset sekä Vss-toimi.

5.5.1 Tuloarvio ja määrärahat teknisen osaston alainen toiminta

	Tp 2021 (1000 €)	Ta 2022	Ta 2023	Ts 2024	Ts 2025
Toimintatulot	1 697	1 532	4 053	4 053	4 053
Valmistus omaan käyttöön	6	0	0	0	0
Toimintamenot	-6 136	-6 176	-5 614	-6000	-6200
Toimintakate	-4 433	-4 644	-1 561	-1947	-2147
Suunnitelmapoistot	-2 946	-3 060	-3 421	-3 421	-3 41
Sisäiset tulot	4 698	4 727	3 420	3 420	3 420

Sisäiset menot	-426	-433	-443	-443	-443
Tilikauden tulos (sis. sisäiset erät)	-3 106	-3 410	-1 874	-2 381	-2 591
Vyörytyserämenot	-138	-127			

5.5.2 Henkilöstö

Tekninen toimi	Ta 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	1,5	2	2
Määräaikaiset	1	1	1
Yhteensä	2,5	3	3

Liikenneväylät – ja yleiset alueet	Ta 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	7	7	7
Määräaikaiset	2	2	1
Yhteensä	9	9	8

Kiinteistökeskus	Ta 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	24	24	24
Määräaikaiset	5	5	5
Yhteensä	29	29	29

Liikuntatoimi	Ta 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	3	3	3
Määräaikaiset			
Yhteensä	3	3	3
Tekninen lautakunta yhteensä	43,5	44	43

Ympäristöpalvelut	Ta 2023	TS 2024	TS 2025
Vakinaiset	2,5	2,5	2,5
Määräaikaiset	1	1	1
Yhteensä	3,5	3,5	3,5

5.5.3 Toimintasuunnitelma tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut

Teknisten palveluiden ja ympäristöpalveluiden tulosalueiden ja – yksiköiden toiminta on järjestetty ja johdettu tarkoituksenmukaisesti ja kunnanvaltuuston määrittämien ohjeiden mukaisesti siten, että kuntalaisille ja hallintokunnille pystytään tuottamaan kaikki tekniset palvelut asianmukaisesti.

Teknisten palveluiden tulosityksiköitä ovat tekninen toimi, liikuntaväylät ja yleiset alueet, kiinteistökeskus ja liikuntalaitos.

Ympäristöpalveluiden tulosityksiköitä ovat rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ja ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnat sekä VSS-toimi.

5.5.4 Toimintasuunnitelmat tulosityksiköittäin

5.5.4.1 Tekninen toimi

Teknisen toimen talousarvio muodostuu teknisen osaston yhteisistä toiminnoista, esimerkiksi erilaisista teknisen osaston ohjelma- ja lisenssikustannuksista sekä laitevuokrasta. Maankäytön – ja kaavoitustoiminnan kustannukset sisältyvät teknisen toimen talousarvioon. Tekninen toimi on hallinnointi osa teknisellä osastolla, joka vastaa ja jonka kautta asiat valmistellaan päätöksentekoa varten.

5.5.4.2 Liikenneväylät ja yleiset alueet

Liikenneväylät ja yleiset alueet vastaa liikenneväylien kunnossapidosta tarkoituksenaan luoda edellytykset turvalliselle ja sujuvalle liikkumiselle vuodenajasta tai liikkumismuodosta riippumatta. Vastuualueeseen kuuluu myös yleisien alueiden, puistojen, leikkikenttien ja uimarantojen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huolehtiminen välineiden riittävän ylläpidon sekä vihertöiden avulla.

Liikenneväylät – ja yleiset alueet tulosityksikkö pitää sisällään olemassa olevien katujen, leikkipuistojen, puistojen, puistometsien, uimarantojen, sekä maa- ja metsätilojen ylläpidon sekä vastuualueen ja osaltaan liikuntatoimen uudishankkeiden ja saneerausten valmistelujen ja toteutuksen. Lisäksi tulosityksikkö hoitaa yksityisteiden avustamisasiat.

Vuoden 2023 talousarvion puitteissa kehitetään energian säästö toimia merkittävässä määrin. Kustannusten nousun takia talvikauden kustannukset saattavat nousta ja sitä kautta kesäkunnossapidosta ja hoidosta joudutaan todennäköisesti tinkimään, jolloin se vaikuttaa näkyvään kuvaan. Tavoitteena yksiköllä on ollut parantaa Lapinlahden ilmettä katuverkolla ja puistoissa, mutta tavoite ei toteutune. Yksityistieavustuksen määrärahaa on laskettu talousarviota laadittaessa vuoden 2022 tasosta. Resursseja jouduttaneen kohdentamaan vuoden mittaan tilanteen mukaan niin, että joillain osa-alueilla saatetaan kohdata negatiivista arvostelua.

Kadut ja muut kulkuväylät pidetään liikennöitävässä turvallisessa kunnossa. Puistometsäsuunnitelmaa (vuodelta 2019) pyritään toteuttamaan suunnitelmallisesti ja metsätiloilla tehdään tarvittavia metsänhoidollisia toimia ja hakkuita tavoitteiden mukaisesti. Kunnan omistamien metsien hoidossa noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Katujen kunnossapito					
Kadut ja kevyenliikenteenväylät, km	76	77	77	77	77
Kustannukset €/km		4 000	4 550	4 550	4 550
Katuvalaistus, km	62	62	62	62	62
Kustannukset €/km	1 320	1 320	1 610	1610	1610
Yksityistiet					
Avustettavat yksityistiet, kpl	190	190	190	190	190
Avustettavat yksityistiet, km	360	360	360	360	360
Avustukset €	175 000	175 000	140 000	140 000	140 000
Puistot ja yleiset alueet					
Kunnossapito yhteensä, €	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Leikkikentät, kpl	14	14	14	14	14
Uimarannat ja – paikat, kpl	12	12	12	12	12
Venevalkammat, kpl	8	8	8	8	8
Maa- ja metsätilat					
Puistometsät, ha	570	570	570	570	570
Talousmetsät, ha	1 030	1 030	1 030	1 030	1 030
Pellot, ha	54,1	54,1	54,1	54,1	54,1

5.5.4.3 Kiinteistökeskus

Kiinteistökeskus vastaa kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpidosta, sekä osallistuu eritasoisesti Lapinlahden Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen kunnossapitoon tai rakennus- ja saneeraushankkeisiin. Kiinteistökeskus osallistuu kunnan investointihankkeiden valmisteluun ja toteutukseen. Kiinteistökeskus vastaa myös kunnan omien toimintojen ulkopuolelle vuokrattavista kiinteistöistä. Vuoden 2023 alussa vuokrataan merkittävä osa rakennuksia Hyvinvointialueelle. Kiinteistöhoito säilyy näissäkin kohteissa edelleen kiinteistökeskuksen toimintana. Kiinteistökeskuksen talousarviolla pidetään rakennusten perustoiminnot käynnissä, lämmitys, sähkö, vesi, ilmanvaihto, ulkoalueiden kunnossapito, rakennusten siivous ja pienet korjaukset, sekä talotekniikkaan liittyvät automaatio-ohjelmat. Talousarviota vuodelle 2023 laadittaessa kiinteistökeskuksen osalta on määrittävänä tekijänä ollut pitkälti energian hinnan nousut. Energiaan menee arvion mukaan suunniteltujen säästötoimienkin onnistuessa noin 200 000 euroa enemmän kuin 2022. Muutkin palvelut ja hankintakustannukset ovat pääsääntöisesti nousseet 5–10 prosenttia. Talousarvio on jouduttu laatimaan niin, että suunniteltuja kiinteistöistä luopumisia purkamalla tai myymällä ei voida toteuttaa täysin suunnitelman mukaisesti. Myös pieniin korjauksiin alustavasti ajateltuja määrärahoja on jouduttu karsimaan talousarvion laadinnan myötä. Energian säästöllä, tavoitellaan kustannussäästöjä ja niillä on tilojen käyttäjille näkyviä tai tuntevia vaikutuksia ennen kaikkea lämpötilojen ja ilmanvaihdon osalta.

Ilmastosuunnitelmaa pyritään toteuttamaan talousarvion puitteissa ja suunnitelmaan nähden nyt pakottavilla energian säästötoimilla on positiivista vaikutusta.

Tunnusluvut ja mittarit

Rakennukset	Pinta-ala kem ²	Tilavuus m ³	Kpl
Julkiset rakennukset	27 855	117 944	15
Koulut	27 343	121 893	9
Yritystilat	7 944	28 410	14
Osakekiinteistöt, josta kunnan omistama	1 004	2 881	8
Pientalot	858	2 401	3
Muut rakennukset	5 174	19 607	17
Yhteensä			66

5.5.4.4 Liikuntatoimi

Liikuntapalveluiden tehtävänä on huolehtia kuntalaisten mahdollisuuksista harrastaa omaehtoista liikuntaa sekä tuottaa ohjattua liikuntaa. Liikunta- ja muu harrastustoiminta tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvään elämään, edistään kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikuntatoimen tehtävänä on hoitaa liikuntapaikkoja ja niihin liittyviä palveluita. Liikuntatoimi on mukana erilaisissa liikuntatapahtumissa ja selvittämässä/hakemassa avustuksia hankkeisiin. Liikuntapaikkoja ovat niin sisä- kuin ulkoliikuntapaikat; salit, kentät, ulkoliikunta paikat, erilaiset reitit (latureitit ja moottorikelkkareitit). Liikuntapaikat ovat lisääntyneet (tekonurmikenttä, kuntoportaat) ja osaltaan ovat lisäämässä hoitoon käytettävien määrärahojen tarvetta.

Kunta luo ensisijaisesti yleisiä edellytyksiä kuntalaisten omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja järjestötoiminnalle. Kunta tunnetaan liikuntamyönteisenä pitäjänä ja sellaisena se säilytetään tulevaisuudessakin. Tarjotaan kuntalaisille maksuttomia liikuntapaikkoja. Liikuntatoimi etsii uusille liikunnan ja harrastustoiminnan hankkeille ulkopuolisia rahoituslähteitä

Liikuntapalvelut koordinoivat kunnassa tapahtuvaa liikuntatoimintaa ja vastaa liikuntatapahtumien järjestämisestä. Liikuntapalveluiden toimintaan kuuluvat muun muassa lasten uimakoulut, sisäliikuntatilojen varaaminen, yhteistyö alueen liikuntajärjestöjen kanssa sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa

Vuoden 2023 talousarviossa toiminta suoritetaan pitkälti vastaavasti kuin aikaisemminkin. Ensilumenladun toteutuksesta on luovuttu energiansäästön ja talousarvion laadinnassa toteutettujen säästöjen pohjalta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Talvikunnossa pidettäviä latuja	110	90	90	90	90
Kunnossa pidettäviä moottorikelkkareittejä	84	84	84	84	84
Kävijämäärät					
Monari	19 000	19 500	19 500	19 500	19 500
Ripsakka	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
Varpaisjärven liikuntahalli	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

5.5.4.5 Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toiminnan määräävät pääasiassa eri muodoin maankäyttö- ja rakennuslaki sekä maankäyttö- ja rakennusasetus ja kunnan rakennusjärjestys. Rakennusvalvonnan tehtävänä on vaalia, että rakentaminen tapahtuu elinympäristöä kunnioittaen sekä rakennukset sopeutuvat suunnitellulle rakennuspaikalle. Lupien päättämisessä pyritään huomioimaan rakentajan luvan tarpeen kiireellisyys.

Lainsäädäntö velvoittaa käsittelemään rakennus, purku- ja toimenpideluvat kohtuullisessa ajassa, rakennustarkastajan myöntämät luvat käsitellään viimeistään 3 vk sisällä, lautakunnan luvat 1–1,5 kk sisällä. Rakennuslupiin liittyvät kaikki käsittelyvaiheet on sähköistetty. Kaikki rakentamiseen liittyvät luvat pyritään käsittelemään sähköisesti epermit–palvelun kautta. Tavoitteena on, että kaikki rakentamiseen liittyvät luvat haetaan sähköisesti. Luvanhakijoita ohjataan rakennushankkeissa ennakoivaan yhteydenottoon rakennusvalvonnan suuntaan. Ennakkoneuvonnalla rakentaja säästää aikaa sekä tarpeettomia investointeja.

Poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisuluvat on mahdollista hakea sähköisesti epermit–palvelun kautta. Hakemus aloitettava aina neuvontapyynnöllä.

Kiinteistöverohankkeen viimeistelytöitä tehdään edelleen hankkeen loppuun saattamiseksi. Pitämättömiä lopputarkastuksia pidetään muiden töiden ohessa resurssien mukaan.

Rakennusvalvonnan ohjelmiston muutos on vaikuttanut huomattavan paljon toimintaympäristöön, rakennus- ja huoneistorekisterin tietoja korjataan muiden töiden ohessa resurssien niin salliessa.

Rakennusvalvonnan sähköiseen arkistointiin pyritään panostamaan. Sähköiseen muotoon saatetun materiaalin käyttö helpottaisi asiakirjojen toimittamista asiakkaille.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Käsiteltyjä lupahakemuksia	180	180	200	200	200
Lausuntoja, kpl	40	40	40	40	40
Tarkastuskäyntejä työmailla	300	300	300	300	300

5.5.4.6 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu vastaa mm. ympäristö- ja maa-aineslupiin liittyvistä asioista sekä vesilain ja vesihuoltolain mukaisista tehtävistä ja jätehuollon valvonnasta. Toiminnan tavoitteena on turvata kuntalaisille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava elinympäristö.

Lainsäädäntö velvoittaa käsittelemään ympäristöluvat ja ilmoitukset ilman aiheetonta viivästystä. Maa-aines-, ympäristö- tai yhteisluvan käsittely voi kestää ajallisesti muutamasta kuukaudesta vuoteen, riippuen lupajonossa olevien lupahakemusten määrästä. Lupajonossa on tällä hetkellä pisimmillään 2 v sitten haettuja lupia, pitkälti aikaisempien henkilöstömuutoksen takia.

Yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat toiminnot (mm. eläinsuojat) voivat aloittaa toimintansa 120 vrk:n kuluttua ilmoituksen jättämisestä. Tämä tarkoittaa sitä, että ilmoitusmenettely on vietävä viranomaiskäsittelyn läpi 120 vrk:n aikana.

Ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Valvottavia kohteita on valvontaresurssihin nähden Lapinlahdella paljon. Valvontaa tehdään olemassa olevien resurssien puitteissa, kohdentaen valvonta sinne,

missä on suurimmat riskit. Valvonta on vuonna 2022 jäänyt lupakäsittelyn jalkoihin resurssien puutteesta ja henkilövaihdoista johtuen. Tätä paikkaamaan on suunniteltu määräaikaisen ympäristötarkastajan palkkaaminen vuodelle 2023, 4-5kk.

Lapinlahdelle on siirtynyt useita vuonna 2020 valtion ympäristöhallinnon luvittamia (eläinsuoja) valvontakohteita. Lisäksi jätelainsäädännön muuttuessa ympäristöviranomaiselle tulee lisää tehtäviä hoidettavaksi.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Valvontatarkastuksia	100	100	130	130	100
Käsiteltyjä lupahakemuksia	5	5	10	10	10
Käsiteltyjä viemäriverkoston vapautushakemuksia	5	10	10	10	10
Ympäristövalistustapahtumia	5	5	5	5	5

Ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnot

Ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnot käsittävät ympäristölautakunnan kokoustoiminnan-, matka- ja kokouspalkkiot sekä siihen liittyvät koulutuspalvelut

VSS-toimi

Hoidetaan kunnan VSS-vastuuhenkilön toimesta

Strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
IDEA- JA KOKEILUKULTTUURIN RAKENTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin Kuntalaisten palautteiden ja aloitteiden hyödyntäminen ideoinnissa 	ideoiden ja kokeilujen määrä	Osastopäällikkö/tulosyksiköiden päälliköt
KEHITÄMME KUNTA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	<ul style="list-style-type: none"> Päivitetään katuvaloverkon valaisimia LED valaisimiin. Uusia valoja hankittaessa otetaan huomioon mahdollinen siirtyminen älykkääseen valaistuksen ohjaukseen. Kiinteistövalaistuksen päivittämisen jatkaminen Toteutetaan vesistökuunnostuskohteita määrärahojen puitteissa Aurinko- ja turbiinienergian lisääntyvähyödyntäminen Päätöksien ja hankintojen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset Osavuosisikatsukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty 	<p>Osuus valaisimista %</p> <p>Osuus valaisimista %</p> <p>Toteutuminen</p> <p>Toteutuneet kohteet</p>	<p>Kuntatekniikkapäällikkö</p> <p>Kiinteistöpäällikkö</p> <p>Tekninen johtaja/Kuntatekniikkapäällikkö</p> <p>Kiinteistöpäällikkö</p> <p>Osastopäällikkö/tulosyksiköiden päälliköt</p>
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Uudistetaan kunnan www-sivut teknisen osaston osalta 	onnistuneiden rekryjen määrä	Osastopäällikkö/tulosyksiköiden päälliköt

	<ul style="list-style-type: none"> • Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntajakuva) ja perehdytykseen 		
--	--	--	--

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVIA JA TEHOKKAITA	<ul style="list-style-type: none"> • Sähköisen asiain edelleen kehittäminen: lomakkeiden luonti • Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin • Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset, joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) • Määritetään palveluiden vasteajat • Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti 	Toteutunut	Osastopäällikkö/tulosyksiköiden päälliköt
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistumme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman laadintaan (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen) • Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä • Toteutamme koulutussuunnitelmaa • Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käydyt keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa 	Sairaspoissaolot Koulutukseen osallistuminen	osastopäällikkö/esimiehet osastopäällikkö/esimiehet

	<ul style="list-style-type: none"> • Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu • Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaan haluttuna työnantajana 		
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	<ul style="list-style-type: none"> • Pidämme yllä kattavaa tonttitarjontaa • Toteutamme laadukkaasti määrärahojen puitteissa palveluitamme, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat Lapinlahti kuvaan. 		osastopäällikkö/esimiehet

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	<p>Hyvinvointipalvelujen määrittely</p> <ul style="list-style-type: none"> • Määrittelemme mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa teknisen osaston osalta tarkoittaa <p>Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> – Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä osaltamme – Päivitetään avustuskriteerit siltäosin kuin koskettaa teknistä osastoa – Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan – Teemme palveluiden tarvearviointia ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut 		<p>Osastopäällikkö/tulosyksiköiden päälliköt</p> <p>Osastopäällikkö/liikuntasihtööri</p>

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
<p>YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAA YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haemme yhteistyömalleja elinkeinosektorin sidosryhmien kanssa uusien yritystoiminnan mahdollisuuksien löytämiseksi • Kunta saa tiiviin ja avoimen vuoropuhelun kautta palautetta ja ideoita, kuinka helpottaa yrittämistä 	<ul style="list-style-type: none"> • Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen • Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä • Olemme mukana hankkeessa ” infotaulun 5-tien varrelle”, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana) 	Toteutuminen	Tekninen johtaja
<p>INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meillä on yritystoimintaan sopivia tontteja ja toimitiloja • Lupakäytäntömme ovat ketteriä ja notkeita • Arvioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaavoituksella pyritään ennakoimaan yritys- ja toimitilatonttien riittävyys • Lupakäsittelyssä huomioidaan hakijan hankkeen kiireellisyys lakien ja asetusten mukaisissa puitteissa • Otetaan yritysvaikutusten arviointi käyttöön asioiden valmistelussa ja päätöksenteon avuksi 		<p>Tekninen johtaja</p> <p>Ympäristöasiantuntija/Rakennustarkastaja</p> <p>Tekninen johtaja/tulosyksikköjen päälliköt</p>

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuhenkilö
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA	<ul style="list-style-type: none">• Talvikunnossapidon konetyötuntien seuranta. Kunnossapidon seurantaan ajetaan sisään sähköinen ajoseurantajärjestelmä• Palveluverkoston tarkastelu• Henk. määrä ja osaaminen tarpeiden mukaan• Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa • Tunnistetaan tuleva palvelutarve• Ohjataan tehostamaan tilankäyttöä• Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	h/km, €/km	Kuntatekniikkapäällikkö Osastopäällikkö/tulosyksiköiden päälliköt

6 INVESTOINTIOSA

Investointiosassa esitetään investointihankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottaminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointeihin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

Vuoden 2023 ja suunnitteluvuosien 2024-2026 investointiesitykset on käsitelty teknisen lautakunnan kokouksessa 2.11.2023. Vuoden 2023 investoinnit on laadittu kunnanhallituksen antaman kokonaisraamin puitteisiin, osoittaen nettomenolta 2 992 000 euroa ja suunnitelmavuosien osalta 2024 on samaa tasoa. 2025 suunnitelma osoittaa jo nousua ja painetta, jota korjaus- ja uudisrakentamiseen on. Vuoden 2026 loppusumma kertoo vain ja ainoastaan korjaus- ja uudisrakentamisen tarpeesta, sekä toimii enemmän muistilistana. Suunnitelmavuosien hankkeet arvioidaan uudelleen kulloisenkin talouden mahdollistaman raamin mukaiseksi tulevien vuosien talousarvion laadinnan yhteydessä.

Talousarviovuoden 2023 suurin yksittäinen kohde sijoittuu edelleen Lapinlahden koulukeskukseen ja koulualueen Sirén-rakennuksen julkisivuun. Julkisivu korjauksia ei ollut suunniteltu alun perin mittavaan peruskorjaukseen, mutta työaikana havaittiin erilaisia vikoja ja puutteita sen suhteen. Kustannusarvio 575 000 euroa.

Muita merkittävien kokoluokan hankkeita ovat Lapinlahden paloaseman tilojen laajennus.

Aluepelastuslautakunnassa tehty päätös Lapinlahden paloaseman muuttamisesta ympärivuorokautisesti päivystäväksi vaatii henkilökunnalle majoitustilojen rakentamisen. Majoitustilojen rakentuminen sijoittuu kahdelle vuodelle 2023-2024 ja kokonaisvaraus hankkeelle on 440 000 euroa, josta vuodelle 2023 340 000 euroa. Kukkurantien ja Rommeikonmäentien peruskorjausta on siirretty aiemmilta vuosilta ja nyt kaksivuotinen toteutus painottuisi vuodelle 2023 350 000 euron arviolla ja 2024 100 000. Tehtaantien saneeraukseen on varattu 220 000 euroa, kohde, ota on aikaisemminkin peruskorjattu onnistumatta. Lisäksi liittymäalue vaatii muutoksia rekkaliikenteen helpottamiseksi. Varpaisjärvellä Rovastintien ja Pastorintien alueella Lapinlahden Vesi Oy toteuttaa saneerausta ja samassa yhteydessä katujen saneeraukseen on varattu vuodelle 2023 230 000 euroa ja 2024 200 000 euroa. Lapinlahden kirjaston saneeraukset ovat siirtyneet jo useaan otteeseen, kun hankkeen merkittävimmän osan eli katon kunnostuksen osalta ei ole löytynyt tekijöitä. Hankkeen toteutukseen kaikkiaan on varattu nyt 330 000 euroa, josta vuodelle 2023 250 000 euroa. Aikaisempaan katto-, linja-, sade- ja salaojasaneeraukseen nähden lisäyksenä on tullut osittaista valaistuksen uusimista rakennuksessa.

Erilaisiin valaistuksen uusimisiin niin ulko- kuin sisätiloissa on varattu yhteensä 115 000 euroa. Valaistuksen osalta pyritään saamaan tällä tavoin energiasäästöjä ja samaan pyritään aurinkosähkön ja mahdollisesti turbiinisähkön lisäämisellä, tähän on varattu nettoa 32 000 euroa. Valaistusta lisätään Alapitkän Räsäläntien alueella, varaus 70 000 euroa.

Lapinlahden torin kehittämiseen on varattu 80 000 euroa ja Varpaisjärven koulukeskuksen pihamuutoksien jatkona piha-alueelle liikunta- ja välituntilaitteita nettovarauksella 60 000 euroa.

Edellisten vuosien merkittävien liikuntapaikkapanostusten jälkeen vuosi 2023 on vähäinen ja hankkeena on vain Varpaisjärven kuntoportaat johon nettomenona varattu 30 000 euroa.

Vesistökuunnostuskohteessa on varattu määrärahaa Telppäsen kosteikon rakentamiseen. Kohteen suunnittelu valmistuu 2022 loppuun mennessä. ELY-keskukselta on saatu avustus.

Arkistojen sähköiseen muotoon saattamiseksi on vuodelle 2023 kaikkiaan varattu 80 000 euroa. Koulujen kalusteiden ja päiväkotien kaluste- ja ulkoleikkivälineiden hankintaan on molempiin 30 000 euron varaus. Investointiosassa on varattu määrärahaa Heinäahontien kevyenliikenteenväylän suunnitteluun, joka on toteutuessaan yhteishanke ELYn kanssa. Vuodelle 2023 on varattu 55 000 euroa ja vuodelle 2024 375 000 euroa hankkeeseen.

6.1 Investoinnit sitovuustasolla

Toimiala	TA 2023 1 000 €	TS 2024 1 000 €	TS 2025 1 000 €	TS 2026 1 000 €	Yhteensä 1 000 €
KIINTEISTÖT	1 372	1 260	3 639	9 639	15 910
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet					
Menot	1 215	430	3 200	9 000	13 765
Tulot	-	-	-	-	-
Netto	1 215	430	3 200	9 000	13 765
Pienet peruskorjauskohteet ja suunnittelut					
Menot	70	810	370	600	1 850
Tulot	-	92	-	-	92
Netto	70	718	370	600	1 758
Talotekniikka, valvonta ja muut pienet investoinnit					
Menot	95	120	75	45	335
Tulot	8	8	6	6	28
Netto	87	112	69	39	307
KADUT, PUISTOT, LIIKUNTA JA MUUT YLEISET ALUEET	1 430	1 515	450	950	4 345
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet					
Menot	925	975	-	150	2 050
Tulot	-	-	-	-	-
Netto	925	975	-	150	2 050
Pienet peruskorjauskohteet, suunnittelu ja päällystys					
Menot	430	290	255	210	1 185
Tulot	30	-	-	-	30
Netto	400	290	255	210	1 155
Liikunta-alue tai muu liikuntarakentaminen					
Menot	40	285	170	575	1 070
Tulot	10	80	-	-	90
Netto	30	205	170	575	980
Muut pienet investoinnit					
Menot	105	70	50	15	240
Tulot	30	25	25	-	80
Netto	75	45	25	15	160
MUUT INVESTOINNIT JA PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	140	80	30	-	250
MAANHANKINTA	50	100	100	100	350
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Menot	3 070	3 160	4 250	10 695	21 175
Tulot	78	205	31	6	320
Netto	2 992	2 955	4 219	10 689	20 855

7 Talousarvio ehdotus osastoittain

7.1 Talousarvioehdotus osastoittain

Osasto	Ta 2023	Ta 2022	Muutos €	Muutos %
Hallintokeskus	517 000	470 560	46 440	9,9
Sosiaali- ja terveysosasto	0	4 129 300	-4 129 300	-100
Sivistysosasto	1 290 300	1 411 880	-121 580	-8,6
Tekninen osasto	4 053 310	1 532 415	2 520 895	164,5
Toimintatulot yhteensä	5 860 610	7 544 155	-1 683 545	-22,3
Hallintokeskus	-4 443 898	-4 448 547	4 649	-0,1
Sosiaali- ja terveysosasto	0	-44 234 452	44 234 452	-100
Sivistysosasto	-16 619 183	-15 059 390	-1 559 793	10,4
Tekninen osasto	-5 614 439	-6 176 232	561 793	-9,1
Toimintamenot yhteensä	-26 677 520	-69 918 621	43 241 101	-61,8
Hallintokeskus	-3 926 898	-3 977 987	51 089	-1,3
Sosiaali- ja terveysosasto	0	-40 105 152	40 105 152	-100
Sivistysosasto	-15 328 883	-13 547 510	-1 681 373	12,3
Tekninen osasto	-1 561 129	-4 643 817	3 082 688	-66,4
Toimintakate yhteensä	-20 816 910	-62 374 466	41 557 556	-66,6

Henkilöstömenojen osuus menoista osastoittain

Osasto	Ta 2023
Hallintokeskus	-1 294 393
Sosiaali- ja terveysosasto	0
Sivistysosasto	-11 682 113
Tekninen osasto	-2 015 004
Henkilöstömenot yhteensä	-14 991 510

7.2 Tuloslaskelma (ulkoinen) ja tunnusluvut 2023–2025

Tuloslaskelmaosan yhteydessä esitetään tulo-rahoituksen riittävyyttä mittaavat tunnusluvut. Alla oleva tuloslaskelma sisältää ulkoiset toimintatuotot ja –kulut.

Tuloslaskelma € (ulkoinen) tunnusluvut (1 000 €)

	TP 2021 1000 €	TA 2022	Muutettu TA	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatulot	8 747	7 544	7 883	5 861	5 830	5 830
Myyntituotot	1 676	1 523		1 199		
Maksutuotot	3 710	3 999		460		
Tuet ja avustukset	2 034	766		663		
Muut toimintatuotot	1 328	1 255		3 539		
Valmistus omaan käyttöön	6					
Toimintamenot	-72 758	-69 919	-72 955	-26 678	-26 858	-27 049
Henkilöstökulut	-34 467	-33 799		-14 992		
Palvelujen ostot	-29 738	-28 136		-6 514		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 553	-4 243		-2 712		
Avustukset	-2 775	-2 502		-1 624		
Muut toimintamenot	-1 224	-1 239		-837		
Toimintakate	-64 004	-62 374	-65 072	-20 817	-21 027	-21 218
Verotulot	32 668	31 910	32 620	17 050	16 539	16 704
Valtionosuudet	32 108	33 120	33 600	7 235	7 135	7 135
Rahoitustulot ja -menot	1 100	825	1 365	745	700	700
Korkotulot	454	445		445		
Muut rahoitustulot	895	680		760		
Korkomenot	-247	-290		-450		
Muut rahoitusmenot	-2	-10		-10		
Vuosikate	1 871	3 481	2 513	4 213	3 346	3 320
Poistot ja arvonalentumiset	-3 196	-3 417	-3 417	-3 548	-3 622	-3 870
Suunnitelman muk. poistot	-3 196	-3 417	-3 417	-3 548	-3 622	-3 873
Tilikauden tulos	-1 324	63	-904	665	-332	-553
Poistoeron vähennys	59	18	18	0	0	0
Tilikauden yli/alijäämä	-1 266	81	-886	665	-276	-553
Tunnusluvut						
Toimintatulot/Toimintamenot %	12,0	12,1	10,8	22,0	21,7	21,6
Vuosikate/Poistot %	59	101,8	73,5	118,7	92,4	86,0
Vuosikate, €/asukas	202	376	272	456	362	359
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	192	201	96	168	132	69
Asukasmäärä	9 250	9 247	9 247	9 247	9 247	9 247

7.3 Rahoituslaskelma ja tunnusluvut 2023–2025

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Välisummana esitetään Toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen rahasumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaan tulo-rahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Mainitun välisumman ja rahoituksen rahavirran yhteenlaskettu määrä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoituslaskelma € (ulkoiset) ja tunnusluvut

	TP 2021 1000 €	TA 2022	Muutettu TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	1 478	3 481	2 513	4 213	3 346	3 320
Vuosikate	1 871	3 481	2 513	4 213	3 346	3 320
Tulorah.korjauserät	-394					
Investointien rahavirta	-5 040	-4 246	-4 246	-2 992	-2 955	-4 219
Investointimenot	-5 472	-4 355	-4 355	-3 070	-3 160	-4 250
Rahoitusosuudet investointeihin	372	108		78	205	31
Pys.vast.hyöd.luov.v	60					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 562	-7 66	-1733	1 221	391	-898
Rahoituksen rahavirta		692	1 736	-748	-865	278
Antolainauksen muutos						
Antolainauksen lisäys						
Antolainojen vähennys						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisen lisäys	5 500	4 246	5 105	2 992	2 955	4 219
Pitkäaikaisen vähennys	-2 992	-3 555	-3 367	-3 740	-3 820	-3 941
Lyhytaikaisen muutos	1 500					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-305					
Rahavarojen muutos	3 702	-74	4	473	-474	-620
Lainamäärä €/as	4 102	4 075	4 047	3 913	3 770	3 757
Lainamäärä €	37,9 milj.	38,1 milj.	37,4 milj.	36,2 milj.	34,8 milj.	3476 milj.
Lainanhoitokate	0,4	1,0	1,0	1,2	0,9	0,9

Kunnan lainamäärä talousarviovuoden alussa on noin 37,4 miljoonaa euroa (4 047 eur/as). Pitkäaikaisten lainojen määrä laskee, jos uutta lainaa nostetaan 2,9 milj. euroa ja lainojen lyhennykset ovat 3,7 milj. € euroa. Talousarviovuoden päättyessä lainamäärä olisi noin 36,2 miljoonaa euroa (3913 eur/as). Mikäli talousarvio ja investointiohjelma toteutuvat esityksien mukaisena.

Investointien määrä pienenee talousarviovuonna 2023 ja suunnitteluvuosina 2024. Vuoden 2025 investoinnit ovat nousussa, johtuen lähinnä korjaus- ja uudisrakentamisentarpeista. Suunnitelmavuosien investoinnit arvioidaan uudelleen kyseisen vuoden raamiin mukaiseksi.

8 Liitteet

8.1 Investoinnit hankkeittain

INVESTOINNIT 2023	Investoinnit 23-26		Esitys TA-2023			Suunnitteluvuodet 2024-2026								
	Nettomenot		Menot	Tulot	Nettomenot	Menot	Tulot	Nettomenot	Menot	Tulot	Nettomenot	Menot	Tulot	Nettomenot
KIINTEISTÖT														
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet	13 845 000				1 215 000			430 000			3 200 000			9 000 000
Siren, julkisivukorjaus ja maalaus	575 000		575 000		575 000									
Lapinlahden paloaseman laajennus	440 000		340 000		340 000	100 000		100 000						
Päiväkoti tarveselvitys (uusi/peruskorj) -24 suunnittelu, rakentaminen, Lapinlahti	3 250 000					50 000		50 000	200 000		200 000	3 000 000		3 000 000
D-talo ja Monari, tarveselvitys ja pohjatietojen päivitys -23, suunnittelu, rakentaminen	9 250 000		50 000		50 000	200 000		200 000	3 000 000		3 000 000	6 000 000		6 000 000
Kirjasto, valaistuksen uusiminen, vesikatkon korjaus, linjasaneeraus- 24, so- jasv-järjestelmät yms	330 000		250 000		250 000	80 000		80 000						
Pienet peruskorjauskohteet	1 758 000				70 000			718 000			370 000			600 000
Rovastila, salin lattia ja ilmanvaihto	15 000		15 000		15 000									
Nerkoon koulu ja päiväkotii, p-alueen laajennus, svjärj., lukitus, linjasaneeraus -24	170 000					100 000		100 000	70 000		70 000			
Palosten koulu. Lämmitysjärjestelmän muutos -24	164 000					80 000	16 000	64 000				100 000		100 000
Martikkalan koulu, Lämmitysjärjestelmän muutos -24	314 000					80 000	16 000	64 000				250 000		250 000
Kunnantupa, peruskorjaus	240 000					300 000	60 000	240 000						
Lukio, linjasaneeraus ja lukitus	180 000					180 000		180 000						
Varpaisjäsen liikuntahalli, pesutilat saneeraus	25 000		25 000		25 000									
Varpaisjäsen koulukeskus, lukituksen uusiminen	50 000								50 000		50 000			
Meijeri, katto, muu peruskorjaus	475 000								225 000		225 000	250 000		250 000
Keskuskeittiö, lattia	40 000					40 000		40 000						
Asemanseudun rakennukset, peruskorjaus/maalaus	85 000		30 000		30 000	30 000		30 000	25 000		25 000			
Talotekniikka, valvonta ja muut pienet investoinnit	307 000				87 000			112 000			69 000			39 000
Kiinteistöautomaation uusiminen koko kiinteistökohteissa	15 000					15 000		15 000						
Valvontakameroiden uusiminen/lisäminen	30 000		15 000		15 000	15 000		15 000						
Esteettömyyden parantaminen kiinteistöillä	20 000					10 000		10 000	10 000		10 000			
Aurinko- ja turbiinienergia ratkaisut	112 000		40 000	8 000	32 000	40 000	8 000	32 000	30 000	6 000	24 000	30 000	6 000	24 000
Kiinteistö valaistuksen päivitys ledvaloihin/valaisimiin	70 000		25 000		25 000	25 000		25 000	20 000		20 000			
Erikseen nimeämättömät pienet kohteet	60 000		15 000		15 000	15 000		15 000	15 000		15 000	15 000		15 000
KADUT, PUISTOT, LIIKUNTA JA MUUT YLEISET ALUEET														
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet	2 050 000				925 000			975 000						150 000
Tehtaantie, peruskorjaus	220 000		220 000		220 000									
Alapitkä, Rönkälän alueen rakentaminen, puisto ja ranta	25 000		25 000		25 000									
Nerkoon asemakaava katujen rakentaminen	150 000										150 000			150 000
Toiminnallinen puisto, Heikkaranta	70 000		45 000		45 000	25 000		25 000						
Kukkurantie ja Rommeikonmäentie peruskorjaus	450 000		350 000		350 000	100 000		100 000						
Leppäsjärvi peruskorjaus	275 000					275 000		275 000						
Rovastintie, Pastorintie	430 000		230 000		230 000	200 000		200 000						
Heinäahontien kevyenliikenteenväylä, yhteishanke Ely	430 000		55 000		55 000	375 000		375 000						
Pienet peruskorjauskohteet, suunnittelu ja päilytystyöt	1 155 000				400 000			290 000			255 000			210 000
Pekka Halosentie väli Juhani Ahontie - Kivistöntie	45 000					45 000		45 000						
Asematien asfaltointi	40 000					40 000		40 000						
Puurusentien asfaltointi	45 000					45 000		45 000						
Matin ja Liisantie, Ukko-Paavontie peruskorjaus	140 000								100 000		100 000	40 000		40 000
Seuratien asfaltointi	25 000					25 000		25 000						
Töliintien peruskorjaus	200 000								100 000		100 000	100 000		100 000
Nerkoon asemakaavan kaavateiden suunnittelu	15 000											15 000		15 000
Tallisentien asfaltointi	30 000		30 000		30 000									
Varpaisjäsen koulukeskuksen piha-alueet/liikunta ja väitunti laitteet	60 000		80 000	20 000	60 000									
Katujen peruskorjauksen suunnittelu	120 000		30 000		30 000	30 000		30 000	30 000		30 000	30 000		30 000
Erikseen nimeämättömät pienet kohteet	100 000		25 000		25 000	25 000		25 000	25 000		25 000	25 000		25 000
Väärin vierasvenesataman kunnostus, ei toteudu ilman avustusta	35 000		25 000	10 000	15 000	20 000		20 000						
Katuvalaistus Räsäläntie alue	70 000		70 000		70 000									
Tori, Lapinlahti	80 000		80 000		80 000									
Valaisimien ja valaistusjärjestelmien uusiminen	150 000		90 000		90 000	60 000		60 000						
Liikunta-alue tai muu liikuntarakentaminen	980 000				30 000			205 000			170 000			575 000
Kunto/luontopolkku Peltoniemi Vääni	50 000					90 000	40 000	50 000						
Liikuntapainotteinen puisto, Varpaisjärvi	15 000					20 000	5 000	15 000						
Skeittipuisto/Pumptrack	140 000					175 000	35 000	140 000						
Valio areena, nurmen uudistus, peruskorjaus	670 000								170 000		170 000	500 000		500 000
Kivituikkakenttä, Haminamäki	75 000											75 000		75 000
Kuntoportaat, Varpaisjärvi, ei toteudu ilman avustusta	30 000		40 000	10 000	30 000									
Muut pienet investoinnit	160 000				75 000			45 000			25 000			15 000
Vesistökunnostuskohde yhteistyössä ELY	95 000		60 000	30 000	30 000	50 000	25 000	25 000	50 000	25 000	25 000	15 000		15 000
Vesiosuuskuntien avustaminen	20 000		20 000		20 000									
Mönkijä telarusteilla	20 000					20 000		20 000						
Traktori, käytetty	25 000		25 000		25 000									
MUUT INVESTOINNIT JA PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	250 000				140 000			80 000			30 000			
Rakennusvalvonnan sähköinen arkistointi	100 000		50 000		50 000	50 000		50 000						
Dynasty sähköinen arkistointi	30 000		30 000		30 000									
Koulujen kalusteiden uusimiset	90 000		30 000		30 000	30 000		30 000	30 000		30 000			
Päiväkotien kaluste- ja ulkoleikkiväline hankinnat	30 000		30 000		30 000									
MAANHANKINTA														
Kiinteistöjen osto (maa- ja metsätilat)	350 000		50 000		50 000	100 000		100 000	100 000		100 000	100 000		100 000
Yhteensä	20 855 000		3 070 000	78 000	2 992 000	3 160 000	205 000	2 955 000	4 250 000	31 000	4 219 000	10 695 000	6 000	10 689 000

8.2 Organisaatiokaavio ja talousarviorakenne 1.1.2023

- 12 Keskusvaalilautakunta
- 14 Tarkastuslautakunta
- 16 Kunnanhallitus
- 20 Palvelulautakunta
- 40 Tekninen lautakunta
- 45 Ympäristölautakunta

LAPINLAHDEN KUNTA

Organisaatiokaavio ja talousarviorakenne 1.1.2023

LAPINLAHDEN KUNTA

HALLINTOKESKUS

Keskusvaalilautakunta
Tarkastuslautakunta
Kunnanhallitus

SIVISTYSOSASTO

Palvelulautakunta

TEKNINEN OSASTO

Tekninen lautakunta
Ympäristölautakunta

LAPINLAHDEN KUNTA

Organisaatiokaavio ja talousarviorakenne ta 2023

Tulosalue	TY	Kustannuspaikka	Toiminto	Projekti	Kohde
11 KESKUSVAALILAUTAKUNTA					
120 Vaalit					
	1210	Vaalit			
		1211	Vaalit		
			5000	Eduskuntavaalit	
			5001	EU-vaalit	
			5002	Presidentin vaalit	
			5003	Kunnallisvaalit	
			5004	Aluevaalit	
14 TARKASTUSLAUTAKUNTA					
140 Tilintarkastus					
	1410	Tilintarkastus			
		1411	Tilintarkastus		
16 KUNNANHALLITUS					
160 Yleishallinto					
	1600	Luottamushenkilöhallinto ja yleisjohto			
		1601	Luottamushenkilöhallinto		
			5010	Valtuusto	
			5011	Kunnanhallitus	
			5012	Toimikunnat	7000 Henkilöstöjaosto
		1602	Yleisjohto		
			5020	Kunnanjohtaja ja hallintojohtaja	
			5021	Edustus ja suhdetoiminta	
	1610	Keskushallinto			
		1611	Toimistopalvelut		
			5031	Laskutettavat työt	
		1612	Keskitetty atk		
	1620	Taloustoimi			
		1621	Talousoalvelut		
		1622	Verotus		
	1630	Henkilöstöhallinto			
		1631	Palkkahallinto		
		1632	Työterveyshuolto		
		1633	Muu henkilöstöhallinto		
			5041	TYHY-toiminta	
			5042	Henkilöstön muistaminen	
			5043	Henkilöstön koulutus	
			5044	Virkistystoiminta	
			5045	Työsuojelu	
			5046	Luottamusmiestoiminta	
			5047	Kohdentamattomat eläkevastuut	
			5048	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	

1640 Muu yleishallinto

1641 Muu yleishallinto

5051 Jäsenmaksut ja osuudet

5052 Sponsorisopimukset

5053 Muut menot

1642 Maaseutu

1643 Lomitus

1645 Avustukset

1647 Avustukset

5056 Toiminta-avustukset

5057 Kulttuuriavustukset

5058 Liikunta-avustukset

5059 Nuorisoavustukset

161 Kehittämispalvelut

1650 Asuminen

1651 Asuminen

1652 Elinkeinotoimi

1656 Elinkeinotoimi

1655 Joukkoliikenne

1657 Joukkoliikenne

1658 Kehittämishankkeet

1659 Kehittämishankkeet

162 Työllistäminen

1660 Työllistäminen

1661 Tukityöllistäminen

5071 Työyksiköt eri toiminnoille

5091 Työllisyyden edistäminen

5092 Työllisyyspalvelut

1665 Työpaja

1666 Työllisyyspalvelut (lakisääteiset)

1667 Työllisyyspalvelut (ei lakisääteiset)

1668 Työllisyyden edist. Rahoituspalvelut

1669 Kotouttamisen edist. Ja mamu-palvelut

163 Projektit

1670 Projektit

1671 Itse hallinnoitavat projektit

5086 Eu-projektit

5087 Muut projektit

1672 Muiden hallinnoimat

5086 Eu-projektit

5087 Muut projektit

7002 Tukikelpoinen

7003 Ei tukikelpoinen

7005 Flat rate

165 Ympäristöterveys

1690 Ympäristöterveys

1691 Elintarvikevalvonta ja -neuvonta

1692 Eläinlääkäripalvelut

1693 Eläinten terv. Ja hyvinvoinnin valvonta

1694 Terveystuojelun edist. ja valvonta

1695 Tupakkalain valvonta

LAPINLAHDEN KUNTA

Organisaatiokaavio ja talousarviorakenne ta 2023

Tulosalue	TY	Kustannuspaikka	Toiminto	Projekti	Kohde
					Sivistysosasto
300					Perusopetus
		3001	Alapitkän koulu		
			3011 Alapitkän koulu		
			5170	Koulujen hallinto	
			5171	Opetustoiminta	
			5172	Kouluruokailu	
			5173	Esipetus	
			5174	Kiinteistöt	
			5175	Muu oppilashuolto	
			5176	TATO	
				Muu	
			5177	erityisopetus	
			5178	Comenius	
			5179	AP- ja IP-toiminta	
		3005	Varpaisjärven koulu		
			3012 Varpaisjärven koulu		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
		3010	Matin ja Liisan koulu		
			3013 Matin ja Liisan koulu		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
		3015	Martikkalan koulu		
			3014 Martikkalan koulu		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
		3020	Nerkoon koulu		
			3015 Nerkoon koulu		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
		3025	Paloisten koulu		
			3016 Paloisten koulu		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
		3030	Yhteiset toiminnot		
			3017 Atk		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
			3018 Opetuspalvelut		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
			3019 Oppilaskuljetukset		
					Toimintonumerot kts. Alapitkän koulun kohdalta
		3040	Iltapäiväkerho		
			3041 Iltapäiväkerho		
310					Lukio
		3100	Lukio		
			3111 Lapinlahden Lukio ja Kuvataidelukio		
			5170	Koulujen hallinto	
			5171	Opetustoiminta	
			5172	Kouluruokailu	
			5174	Kiinteistöt	

	5178	Comenius	
	5212	Maksuton II aste	
320		Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	
	3200	Kirjasto	
	3201	Kirjasto	7070 Pääkirjasto Lapinlahti
			7071 Lähikirjasto Varpaisjärvi
	3210	Kansalaisopisto	
	3211	Kansalaisopisto	
	5100	Hallinto	
	5180	Vapaa sivistystyö	
	3220	Musiikkiopisto	
	3212	Musiikkiopisto	
	3230	Muu kulttuuritoiminta	
	3221	Muu kulttuuritoiminta	
	5181	Kulttuuripalvelut	
	5182	Matkailu	
	5208	Museot	
	3240	Nuorisotyö	
	3231	Nuorisotyö	
	5183	Nuorisofoorum	
	5184	Nuorisotyö	7073 Lapari
	3233	Etsivä nuorisotyö	7074 Varpaisjärven nuorisotila
			7085 Nuorisotyö yhteiset
330		Varhaiskasvatus	
	3300	Päivähoito	
	3301	Päiväkodit	7075 Alapitkän päiväkot
			7076 Jussinpihan päiväkot
			7077 Muksulan päiväkot
			7078 Nerכון päiväkot
			7079 Rovastilan päiväkot
			7080 Varpaisjärven päiväkot
			7081 Phoito, muut kunnat
	3310	Perhepäivähoito	
	3311	Perhepäivähoito	
	5185	Perhepäivähoito	
	5186	Kolmiperhepäivähoito	
	5187	Ryhmäperhepäivähoito	
	3320	Muu lasten päivähoito	
	3321	Muu lasten päivähoito	
	5188	Eriyispäivähoito Lastenhoidon	
	5189	tuet	
	3330	Esiopetus	
	3331	Esiopetus	7075 Alapitkän esiopetus
			7078 Nerכון esiopetus
			7079 Rovastilan esiopetus
			7080 Varpaisjärven esiopetus
	3340	Sivistysosaston yhteiset toiminnot	
	3343	Yhteiset toiminnot päivähoito ja esiopetus	

340 Tukipalvelut

3400 Koulujen yhteiset toiminnot

3401 Koulutapaturmat

3402 Hallinto sivistysosasto

3403 Hankkeet

LAPINLAHDEN KUNTA

Organisaatiokaavio ja talousarviorakenne ta 2023

Tulosalue	TY	Kustannuspaikka	Toiminto	Projekti	Kohde
40	TEKNINEN LAUTAKUNTA				
		Tekninen osasto			
		400	Tekniset palvelut		
		4000	Tekninen toimi		
		4001	Teknisen toimen hallinto ja yhteiset toiminnot		
		4002	Maankäytön suunnittelu		
			5192	Kaavoitus	7302 Asemakaavoitus
					7303 Yleiskaavoitus
			5193	Mittaus	
		4010	Liikenneväylät ja yleiset alueet		
		4011	Kaavatiet		
			5194	Kunnossapito	7100 Kesäkunnossapito
					7101 Päälylystyöt
					7102 Auraus
					7103 Lumen käsittely
					7104 Liukkauden torjunta
					7105 Polanteen poisto
					7106 Muu talvikunn pito
			5195	Katuvalaistus	7107 Liikenneturvallisuus
			5196	Jakamattomat korjauskulut	
		4012	Yksityistiet		
			5197	Yksityistiet	
			5198	Muut tiet	
		4013	Yleiset alueet		
					7109 Leikkikentät
					7110 Puistot ja yleiset alueet
					7111 Tori
					7112 Uimarannat
					7113 Sora-alueet
		4014	Maa- ja metsätilat		
			5199	Pellot	
			5200	Metsätilat	
			5201	Tontit	7114 Vuokratontit
			5202	Kiinteistöpalvelut	7115 Maa-alueet
		4015	Jätehuolto		
		4020	Kiinteistökeskus		
		4021	Korjaus- ja kunnossapito		
			5202	Kiinteistöpalvelut	
			5203	Siivouspalvelut	
			5204	Rakennusten kuntotutkimukset	
			5205	Rakennusten purkukustannukset	
		4022	Jakamattomat korjauskulut		Katso kohde luettelosta
		4023	Julkiset rakennukset		

	7116	Jussinpihan sosiaalipalvelukeskus
	7117	Lapinlahden kirjasto
	7118	Lapinlahden kunnanvirasto
	7119	Lapinlahden palosema
	7120	Lapinlahden terveystakeskus
	7121	Lukkarila
	7122	Rovastila
	7123	Varpaisjärven kirjasto
	7124	Varpaisjärven kunnanvirasto
	7125	Varpaisjärven liikuntahalli
	7126	Varpaisjärven museo
	7127	Varpaisjärven paloasema
	7128	Varpaisjärven päiväkodin kiinteistö
	7129	Varpaisjärven sosiaalipalvelukeskus
	7130	Varpaisjärven terveysasema
4024		Koulut
	7131	Alapitkän koulu
	7132	Koulunkulman rivitalo
	7133	Lukio
	7134	Martikkalan koulu
	7135	Matin ja Liisan koulu
	7136	Monitoimitalo
	7137	Nerkoon koulu
	7138	Paloisen koulu
	7139	Varpaisjärven koulu
	7193	Uusi Matin ja Liisan koulu
4025		Yritystilat
	7141	Kaksoisvahtitupa
	7143	Lapinlahden meijeri
	7144	Lapinlahden mylly
	7145	Lapinlahden vanha kunnantalo
	7149	OP-liiketalo Vj:llä
	7152	Rautatieasema
	7154	Suistamo
	7156	Teletalo
	7157	Umpikuja
	7158	Vanha paloasema Lti
	7159	Varpaisjärven kunnantupa
	7161	Varpaisjärven yrittäjätalo
	7163	Varpakulma
	7164	Vesiviskuri
4026		Osakekiinteistöt
	7142	Koivukuja
	7146	Lapinlahden Virastokeskus
	7147	Leipomonrinne
	7148	Oksatie
	7150	Pankinkulma
	7151	Puustellinpiha
	7153	Satokulma
	7155	Syvärinrinne
	7165	Yritystalo
4027		Pientalot
	7166	Kangaspelto

7167 Kumpula
7168 Muut pientalot
7169 Mäkelä
7170 Mäkikylän ent. koulu
7171 Paavon ja Liisankoti
7172 Pekkala
7173 Peltola
7174 Purorinne
7175 Tikkala
7176 Unhola
7189 Mutkala

4028 Muut rakennukset

7177 FK-radon huoltorakennus
7178 Honkaharju
7179 Karjamajakahvio
7180 Lapinlahden taidemuseon kiinteistö
7181 Luisteluhoitorakennus
7182 Mikonranta
7183 Nelson House
7184 Näätähiekan leirikeskus
7185 Partiomaja
7186 Peltoniemen sauna
7187 Vuorisen varasto
7188 Yhteinen, muut rakennukset,
7190 Kalustohalli liikuntatoimi
7191 Kalustohalli kaavatiet

4030 Liikuntatoimi

4031 Liikuntalaitoksen toimistopalvelut
4032 Liikuntapaikkojen hoito

7010 Haminamäen kentät ja kaukalot
7011 Kuntosalit
7012 Ladut ja pururadat
7013 Liikuntahalli
7014 Monitoimitalo
7015 Moottorikelkkareitti
7016 Muut liikuntapaikat
7017 Ensilumen latu
Vj:n kentät ja
7018 kaukalot
7194 Haminamäen kota
7195 Vj liikuntalaitoksen huoltorak

4033 Liikuntatapahtumat

7020 Muut liikuntatapahtumat
7021 Paulintaival
7022 Uimakoulut
7023 Savo Games

45 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

450 Ympäristöpalvelut

4510 Rakennusvalvonta

4511 Rakennusvalvonta

5206 Rakennusvalvonta

5207 Korjausneuvonta

4520 Ympäristönsuojelu

- 4521 Ympäristönsuojelu
 - 5440 Kehittämisen- ja edistämistehtävä
 - 5441 Lupa- ja valvontatehtävä
- 4530 Ympäristöpalveluiden yhteiset
 - 4531 Yhteiset toiminnot
- 4540 Palo- ja pelastustoimi
 - 4542 Vss-toimi